

FARMAKONISI 2014 eu

περιεχόμενα

editorial

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Φρανκ Ντέπε - Μόνο η πίεση των ταξικών αγώνων και των κοινωνικών κινημάτων μπορεί να οδηγήσει σε μια αλλαγή

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Αυταρχικός καπιταλισμός: η δημοκρατία σε παρακμή
2. Η κρίση χρέους και οι προκλήσεις της ανάπτυξης
3. Μια θεωρία για την εξουσία της απογύμνωσης και της ανατροπής
4. Ο πόλεμος των παρακολουθήσεων: ο ρόλος ατόμων και συλλογικοτήτων ενάντια στο ψηφιακό πανοπτικόν

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

1. Εκδημοκρατισμός του κρατικού μηχανισμού: η περίπτωση της αστυνομίας
2. Η δευτερη έρευνα του ΚΕΑ σε εξέλιξη

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

1. Γιατί αλλάζει ο κόσμος; Σειρά εκδηλώσεων του ΙΝΠ και των ΑΣΚΙ

**ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΑΡΙΣΤΕΡΑ**

Πέρασε ήδη ο πρώτος μήνας του 2014, ενός έτους δύσκολου αλλά και ελπιδοφόρου. Ο Ιανουάριος άρχισε με ένα ανέκδοτο: ο Αντώνης Σαμαράς, πρωθυπουργός μιας χώρας της οποίας η οικονομική πολιτική ασκείται υπό την καθοδήγηση και τον έλεγχο τριών υπαλλήλων της τρόικας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και Διεθνές Νομισματικό Ταμείο) είναι, για τους επόμενους έξι μήνες, ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης!

Δυστυχώς, εδώ τελειώνει το αστείο και αρχίζουν τα σοβαρά και τραγικά. Βασικό θέμα που θα συζητηθεί κατά την διάρκεια της ελληνικής προεδρίας είναι η μεταναστευτική πολιτική στην ΕΕ, δηλαδή ο τρόπος που θα χτιστεί καλύτερα το φρούριο της Ευρώπης, έτσι ώστε να μην κινδυνεύει από την έφοδο απελπισμένων προσφύγων και μεταναστών. Εδώ η ελληνική πολιτεία, διά του Λιμενικού Σώματος, υπερέβαλε εαυτόν. Δίνοντας το στίγμα της αποφασιστικότητάς της εναντίον των, κατά τον υπουργό κ. Δένδια «δεύτερης ποιότητας» μεταναστών, αυτών που κατά την βουλευτριά της ΝΔ κ. Βούλτεψη, είναι «άοπλοι εισβολείς και όργανα των Τούρκων», άρχισαν τη χρονιά με μια μεγάλη επιτυχία. Γλύτωσαν την πατρίδα από εννιά γυναίκες και δύο παιδιά που πνίγηκαν στο Αιγαίο κατά την επιχείρηση επαναπροώθησης, κοντά στο Φαρμα-

κονήσι, του πλοιαρίου που μετέφερε επικίνδυνους «λαθρομετανάστες» από το Αφγανιστάν και τη Συρία. Ο αποτροπιασμός μας για την εγκληματική αυτή πράξη εκφράζεται συμβολικά με την αλλαγή του επίσημου σήματος της ελληνικής «προεδρίας», αναποδογυρίζοντας το βαρκάκι και βάζοντας στη θέση της Greece το Farmakonisi. Ελπίζουμε να μη μας γίνει μήνυση για παραποίηση συμβόλων.

Μετά από αυτή τη δυσάρεστη εισαγωγή, ας παρουσιάσουμε τη δραστηριότητα του ΙΝΠ και του transform! καθώς και τα Νέα από την Ευρωπαϊκή Αριστερά, από την περίοδο έκδοσης του προηγούμενου Δελτίου μας μέχρι το σημερινό 19ο τεύχος.

Οι δράσεις του Ινστιτούτου, τους τελευταίους μήνες του 2013, περιλάμβαναν ορισμένες εκδηλώσεις μεγάλης εμβέλειας: τη διάλεξη του *Τζόρτζιο Αγκάμπεν* με τίτλο «Μια θεωρία για την εξουσία της απογύμνωσης και της ανατροπής». Τον ιταλό φιλόσοφο παρουσίασε η *Αθηνά Αθανασίου*, αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Πάντειο πανεπιστήμιο και αντιπρόεδρος του ΙΝΠ, η οποία διεύθυνε και τη συζήτηση που ακολούθησε στο κατάμεστο αμφιθέατρο του 9,84 στο Γκάζι. Για την εκδήλωση που έγινε, στις 16 Νοεμβρίου 2013, σε συνεργασία με τους Νέους και τις Νέες του ΣΥΡΙΖΑ, σαράντα χρόνια από την εξέγερση του Πολυτεχνείου, γράφει η *Βαγγία Λυσικάτου*.

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Το πρόβλημα της υπερχρέωσης των χωρών του Νότου και οι κοινωνικές επιπτώσεις από τις πολιτικές δημοσιονομικής προσαρμογής του ΔΝΤ και της ΕΕ» πραγματοποιήθηκε στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, στις 29 και 30 Νοεμβρίου, μεγάλο διεθνές συνέδριο με τίτλο «Η κρίση χρέους και οι προκλήσεις της ανάπτυξης». Στην εκδήλωση, που συνδιοργανώθηκε με την Αυτόνομη Κίνηση Μεταπτυχιακών Manifesto, συμμετείχαν διακεκριμένοι έλληνες και ξένοι οικονομολόγοι (βλ. το κείμενο του *Σωτήρη Κοσκολέτου*).

Την Τετάρτη, 4 Δεκεμβρίου, έγινε η 7η ετήσια διάλεξη στη μνήμη του Νίκου Πουλαντζά. Μίλησε ο μίλησε ο *Φρανκ Ντέπε*, ομότιμος καθηγητής πολιτικής επιστήμης στο Πανεπιστήμιο του Μάρμπουργκ της Γερμανίας, με θέμα «Αυταρχικός καπιταλισμός: η δημοκρατία σε παρακμή». Τον ομιλητή παρουσίασε ο *Γεράσιμος Κουζέλης*, καθηγητής Μεθοδολογίας των Κοινωνικών Επιστημών στο Καποδιστριακό πανεπιστήμιο και μέλος του Δ.Σ. του ΙΝΠ. Ο *Σταύρος Παναγιωτίδης* αναφέρεται στο περιεχόμενο της διάλεξης, ενώ ο *Λουδοβίκος Κωτσονόπουλος* πήρε από τον ομιλητή την πολύ ενδιαφέρουσα συνέντευξη του παρόντος τεύχους.

Στις 13 και 15 Δεκεμβρίου, έγινε στη Μαδρίτη το 4ο Συνέδριο του Κόμματος Ευρωπαϊκής Αριστεράς, κατά το οποίο μεταξύ άλλων αποφασίστηκε η υποψηφιότητα του *Αλέξη Τσίπρα*, προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ και αντιπροέ-

δρου του ΚΕΑ, για την προεδρία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Για το συνέδριο, αλλά και για άλλα νέα της Ευρωπαϊκής Αριστεράς γράφει, ως συνήθως, ο *Γιάννης Μπουρνούς* ο οποίος επανεξελέγη εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ στην Εκτελεστική Επιτροπή του ΚΕΑ, μαζί με την επίσης επανεκλεγείσα *Νατάσσα Θεοδωρακοπούλου*, μέλος του Δ.Σ. του ΙΝΠ. Εδώ πρέπει να σημειώσουμε, επίσης, ότι κατά τη διάρκεια του συνεδρίου του ΚΕΑ πραγματοποιήθηκε με επιτυχία, και υπό την επίβλεψη του *Παναγιώτη Πάντου*, η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων της έρευνας που πραγματοποιεί το Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς σε συνεργασία με το transform! για την οποία γράψαμε στο προηγούμενο τεύχος. Ήδη, έχει αρχίσει η εισαγωγή των στοιχείων στο ηλεκτρονικό πρόγραμμα η οποία γίνεται, με τη βοήθεια της *Έλενας Φεγκάλι* υπό την επίβλεψη της *Βαγγίνας Λυσικάτου* που φέρει την γενικότερη ευθύνη της έρευνας.

Το 2014 μπήκε με νέες αξιόλογες δραστηριότητες. Την πραγματοποίηση, στις 20 Ιανουαρίου, στο χώρο της Ανοιχτής Πόλης, εκδήλωσης με θέμα «Ο ρόλος ατόμων και συλλογικοτήτων ενάντια στο ψηφιακό πανοπικόν» με τη συμμετοχή των *Γιώργου Παπανικολάου* (P2P Foundation, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο), *Αθηνάς Καρατζογιάννη*, καθηγήτριας στο Πανεπιστήμιο του Χαλ της Μεγάλης Βρετανίας και του *Ανδρέα Καρίτζη*, διδάκτορα Φιλοσοφίας και μέλους της ΠΓ του ΣΥΡΙΖΑ. Για την εκδήλωση

που εντάσσεται σε ένα γενικότερο κύκλο δραστηριοτήτων του ΙΝΠ υπό τον γενικό τίτλο “Error 404 democracy not found”, γράφει η *Δώρα Κοτσακά-Καλαϊτζιδάκη*.

Το 2014, εκατό χρόνια από την έναρξη του Πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου, το ΙΝΠ και τα Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας (ΑΣΚΙ) πραγματοποιούν σειρά εκδηλώσεων με τον γενικό τίτλο «ΓΙΑΤΙ ΑΛΛΑΖΕΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ; Η Αριστερά στον 20ο αιώνα. Στρατηγικές επιλογές και ιστορικές συγκυρίες». Η πρώτη εκδήλωση της πρώτης ενότητας, που φέρει τον τίτλο «Ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος: η αφετηρία ενός νέου κόσμου», έγινε στις 29 Ιανουαρίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Στη συγκεκριμένη εκδήλωση με τίτλο «Το εθνικό ζήτημα στην ευρωπαϊκή αριστερά και ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος: ο Λένιν, η Ρόζα, οι αυстроμαρξιστές και ο Στάλιν», με ομιλήτη τον *Βάλτερ Μπάγκερ*, συντονιστή του transform!, σχολιαστή τον *Γρηγόρη Ανανιάδη*, αναπληρωτή καθηγητή στο Πάντειο πανεπιστήμιο και συντονιστή τον *Κύρκο Δοξιάδη*, καθηγητή στο Καποδιστριακό πανεπιστήμιο και μέλος του Δ.Σ. του ΙΝΠ, θα αναφερθούμε στο επόμενο τεύχος.

Στο επόμενο τεύχος θα αναφερθούμε, επίσης, και στις εκπομπές που πραγματοποιούνται στο ΚΟΚΚΙΝΟ 105,5 με τη στήριξη του Ινστιτούτου. Την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές έχουν γίνει 14 εκπομπές, τις οποίες μπορείτε να ακούσετε στην ιστοσελίδα μας.

Τέλος, θέλουμε να σας ενημερώσουμε ότι, πέρα από την προαναφερθείσα έρευνα για το προφίλ και τις απόψεις των συνέδρων του ΚΕΑ, άρχισε η διαδικασία επιλογής των προσώπων που θα συγγράψουν μονογραφίες για τις διάφορες όψεις του μετασχηματισμού του κράτους, που αποτελεί ένα από τα θέματα του προγράμματος του transform! «Στρατηγικές προοπτικές της ριζοσπαστικής αριστεράς στην Ευρώπη» για το 2014. Ο *Λουδοβίκος Κωτσονόπουλος* γράφει για την πρώτη μελέτη με τίτλο «Πρακτικές εκδημοκρατισμού του κράτους: η περίπτωση της αστυνομίας». Και σ’ αυτό το θέμα θα επανέλθουμε στο επόμενο τεύχος.

Αυτά προς το παρόν και καλή χρονιά σε όλες και σε όλους που μας διαβάζετε και παρακολουθείτε τις εκδηλώσεις του Ινστιτούτου.

Χ.Γο.

Συντακτική ομάδα: Χάρης Γολέμης, Σωτήρης Κοσκολέτος, Δώρα Κοτσακά - Καλαϊτζιδάκη, Λουδοβίκος Κωτσονόπουλος, Βαγγίκα Λυσικάτου, Γιάννης Μπουρνούς, Σταύρος Παναγιωτίδης, Παναγιώτης Πάντος, Έλενα Παπαδοπούλου, Στέλιος Φωτεινόπουλος

Μόνο η πίεση των ταξικών αγώνων και των κοινωνικών κινημάτων μπορεί να οδηγήσει σε μια αλλαγή

Φρανκ Ντέπε, Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Μάρμπουργκ, Γερμανία

Στο τελευταίο σας έργο αναφέρεστε στην αυταρχική στροφή του καπιταλισμού και στη συνακόλουθη παρακμή της δημοκρατίας. Η τελευταία είναι προφανής πλέον στα κράτη του Νότου. Μπορούμε να παρατηρήσουμε αντίστοιχα σημάδια παρακμής στις χώρες της Βόρειας Ευρώπης και τη Γερμανία;

Η αυταρχική στροφή της δημοκρατίας δεν περιορίζεται στα κράτη του Νότιας Ευρώπης και στις επιπτώσεις των πολιτικών διαχείρισης της κρίσης, όπως αυτές προωθούνται από την ΕΕ. Η υπόθεση τηλεφωνικών υποκλοπών της Εθνικής Υπηρεσίας Ασφαλείας των ΗΠΑ, η οποία κυριαρχεί τους τελευταίους μήνες στη δημόσια αντιπαράθεση, αποδεικνύει την εδραίωση μιας διαδικασίας αποδόμησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στους κόλπους της αμερικανικής αυτοκρατορίας. Καταρχάς υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ της κυριαρχίας του νεοφιλελευθερισμού και την αποδόμηση της δημοκρατίας. Αυτό γιατί ο πρώτος καταργεί τα κεκτημένα της κοινωνικής δημο-

κρατίας, όπως αυτά είχαν κρυσταλλωθεί στο κοινωνικό κράτος, με αποτέλεσμα τη διεύρυνση της κοινωνικής ανισότητας και τον συνακόλουθο αποκλεισμό ολοένα και περισσότερο ανθρώπων από την πολιτική συμμετοχή.

Οι ασυμμετρίες στην οικονομική δύναμη αντικατοπτρίζονται και στην πολιτική: «Ένα δολάριο, μία ψήφος» λένε στις ΗΠΑ. Οι πολιτικοί επιστήμονες έχουν εδώ και καιρό ασκήσει κριτική στην εξέλιξη αυτή μιλώντας για μια Δημοκρατία χωρίς τον Δήμο. Ο ίδιος ο Χάμπερμας περιγράφει την υποδούλωση τις πολιτικής στην καπιταλιστική οικονομία ως μια «δημοκρατία της πρόσοψης». Η κρίση αντιπροσώπευση σημαίνει όλο και χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής στις εκλογές, απαξίωση των πολιτικών κομμάτων, απώλεια νομιμοποίησης της πολιτικής τάξης Ταυτόχρονα αυξάνεται η επιρροή των οικονομικών ελίτ και των διεθνών οργανισμών και μπλοκ εξουσίας πάνω στην εθνική πολιτική, κάτι το οποίο έχει έρθει ιδιαίτερα στο προσκήνιο στην κρίση από το 2008. Από πολύ νωρίς διάφοροι θεωρητικοί και πολιτικοί του νεοφιλελευθερισμού, προωθούσαν την άποψη ότι η εκάστοτε εθνική πολιτική θα πρέπει να υποτάσσεται στις επιταγές ή/και στους εξαναγκασμούς των παγκόσμιων χρηματοπιστωτικών αγορών. Ταυτόχρονα αναπτύσσονται πλήρως τα εκτελεστικά όργανα του κράτους ασφαλείας, μυστικές υπηρεσίες, αστυνομία κ.τλ. Η καγκελάριος Μέρκελ μιλάει για

μια «δημοκρατία σύμφωνη με τις αγορές». Ο βρετανός κοινωνιολόγος Κόλιν Κράουτς, ήδη πριν αρκετά χρόνια συμπύκνωσε την τάση αυτή με τον όρο «μεταδημοκρατία». Μέσα στην κρίση και ιδιαίτερα στα κράτη που χτυπήθηκαν από αυτή, παρατηρούμε ενίσχυση των παραπάνω τάσεων με τις εξωτερικές επεμβάσεις να αποδυναμώνουν τους δημοκρατικούς θεσμούς. Η τάση προς τον αυταρχικό καπιταλισμό εκφράζεται επίσης και με την άνοδο των ακροδεξιών σχηματισμών.

Η Γερμανία έχει πλέον κυβέρνηση συνασπισμού σοσιαλδημοκρατών και χριστιανοδημοκρατών. Κατά τη γνώμη σας μπορούν τα μέτρα λιτότητας που προωθούνται από την καγκελάρια να αμβλυνθούν με αυτή τη νέα κυβέρνηση; Ποια θα είναι η στάση της για το ελληνικό ζήτημα;

Η συμφωνία για την κυβέρνηση μεγάλου συνασπισμού έχει πράγματι κλείσει. Αυτό που ανησυχεί την ηγεσία των σοσιαλδημοκρατών είναι ο φόβος ότι θα συνεχίσουν να χάνουν στις εκλογές. Το ΠΑΣΟΚ και οι ισπανοί σοσιαλιστές είναι μάλλον αποθαρρυντικά παραδείγματα. Σε κάθε περίπτωση, ο συνασπισμός θα συνεχίσει πάνω στην βάση της ευρωπαϊκής πολιτικής που χάραξε το δίδυμο Μέρκελ-Σόιμπλε. Η πολιτική του αυταρχικού κρατισμού θα παραμείνει η ίδια τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Τα κόμματα εξουσίας συμφωνούν ότι η Γερμανία οφείλει να αναλάβει πε-

ρισσότερες ευθύνες στον κόσμο και στον στρατιωτικό τομέα.

Κατά την επίσκεψη του κυρίου Σαμαρά στο Βερολίνο τον περασμένο Νοέμβριο η Ελλάδα εισέπραξε επαίνους: βρίσκεται σε «καλό δρόμο». Ωστόσο, μια διαγραφή χρέους ή ένα μορατόριουμ δεν τίθενται προς συζήτηση. Μια στροφή στην ευρωπαϊκή πολιτική προς μια Κοινότητα Αλληλεγγύης είναι τόσο απίθανη όσο μια στροφή στην εσωτερική πολιτική, η οποία θα συνοδευόταν από τόνωση της εγχώριας ζήτησης, μια φορολογική πολιτική που να επιβαρύνει τους πλούσιους, την ανάπτυξη των κοινωνικών παροχών και των υποδομών. Μόνο η πίεση των ταξικών αγώνων και των κοινωνικών κινημάτων μπορεί να οδηγήσει σε μια αλλαγή εδώ.

Με δεδομένο το δημοκρατικό έλλειμμα που υπάρχει στο επίπεδο της ΕΕ, ποιες είναι οι προοπτικές των αγώνων της Αριστεράς στο πλαίσιο αυτού; Είναι σε θέση η Αριστερά να επιδιώξει αλλαγές στο επίπεδο της ΕΕ ή πρέπει να περιορίσει τον ορίζοντα δράσης στο εθνικό επίπεδο; Μπορούν οι επερχόμενες ευρωεκλογές να αποτελέσουν το έναυσμα για μια αλλαγή;

Εντός της ευρωπαϊκής Αριστεράς υπάρχει μια συζήτηση με αρκετά αντιμαχόμενες απόψεις, σχετικά με το πώς αυτή οφείλει να αντιδράσει απέναντι στην ευρωπαϊκή κρίση, μια συζήτηση που ξαναγίνεται επίκαιρη λόγω των επικεί-

μενων ευρωεκλογών. Σε αυτήν πρωτανεύουν δύο απόψεις: η μία υποστηρίζει την ευθεία ρήξη με την ΕΕ και την έξοδο από το ευρώ, ενώ η άλλη υποστηρίζει την πάλη για δημοκρατικές και κοινωνικές αλλαγές μέσα στην ΕΕ. Θεωρώ πως οι εναλλακτικές αυτές συχνά τίθενται λανθασμένα η μία απέναντι στην άλλη. Η οπισθοχώρηση σε ένα εθνικό επίπεδο δεν πρόκειται να λύσει τα προβλήματα των χωρών που βρίσκονται σε κρίση, ενώ ενέχει πάντοτε τον κίνδυνο ενίσχυσης της δεξιάς.

Πράγματι μέσα από την ΕΕ εκφράζεται η κυριαρχία του κεφαλαίου και της γερμανικής κυβέρνησης. Ωστόσο, όσο και αν πρέπει να ασκηθεί κριτική στην γερμανική ηγεμονία, οφείλουμε να μην παραβλέπουμε το γεγονός, έχοντας κατά νου την ευρωπαϊκή ιστορία του 20ου αιώνα, ότι η ευρωπαϊκή ενοποίηση -όπως άλλωστε και η ανάπτυξη του NATO-, είχε πάντοτε μέσα στους στόχους της τον έλεγχο ή καλύτερα την «εξημέρωση» της Γερμανίας. Το πολιτικό σύστημα των θεσμών της ΕΕ υποχρεώνει τη Γερμανία, συχνά-πυκνά και σε συμβιβασμούς.

Η Αριστερά δεν θα πρέπει, ωστόσο, να υποκύπτει σε ευρωπαϊκές ψευδαισθήσεις. Οφείλει να ασκεί έντονη κριτική στην κυρίαρχη πολιτική της ΕΕ και ως εκ τούτου στον ηγετικό ρόλο της Γερμανίας και στις πολιτικές που ακολουθεί η κυβέρνησή της. Στη σημερινή συγκυρία μία από τις προτεραιότητες που πρέπει να έχει η Αριστερά είναι ο έλεγχος σε βάθος του ιμπεριαλιστικού σχεδίου που

υλοποιείται με την οικοδόμηση της ζώνης ελεύθερου εμπορίου ανάμεσα στις ΗΠΑ και την ΕΕ και στη συνέχεια η ένταξη του θέματος αυτού στην προεκλογική της εκστρατεία. Τέλος, πρέπει η Αριστερά να αντιπροσωπεύει ένα πρόγραμμα, το οποίο να προτείνει μια εναλλακτική αναπτυξιακή οδό για την ΕΕ.

Σε κάθε περίπτωση είναι σημαντικό να δίνεται προτεραιότητα στην πολιτική και στους αγώνες σε εθνικό επίπεδο. Αυτό που θέλω να πω με το παραπάνω είναι ότι δεν πρόκειται να υπάρξει αλλαγή στις σχέσεις εξουσίας μέσα στην ΕΕ και στην πολιτική της, χωρίς μια αντίστοιχη αλλαγή στο εθνικό επίπεδο. Και μια τέτοια αλλαγή στις σχέσεις εξουσίας θα έχει αντίκρισμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο μόνο αν υποστηρίζεται από ευρύτερες λαϊκές κινητοποιήσεις.

Την συνέντευξη πήρε ο Λουδοβίκος Κωτσονόπουλος.

Μια θεωρία για την εξουσία της απογύμνωσης και της ανατροπής, ομιλία του Τζόρτζιο Αγκάμπεν στην Αθήνα

Σάββατο 16 Νοεμβρίου 2013,
Αμφιθέατρο 9,84 Τεχνόπολις,
Γκάζι

Ο Ιταλός φιλόσοφος και συγγραφέας Τζόρτζιο Αγκάμπεν επισκέφθηκε την Αθήνα μετά από πρόσκληση των νέων Σύριζα και του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς να είναι ο κεντρικός ομιλητής στην εκδήλωση που διοργάνωσαν από κοινού με αφορμή την 40η επέτειο της εξέγερσης του Πολυτεχνείου. Η ομιλία του Αγκάμπεν με τίτλο «Μια θεωρία για την εξουσία της απογύμνωσης και της ανατροπής» συγκέντρωσε το ενδιαφέρον του κοινού και ιδιαίτερα των νέων ανθρώπων που γέμισαν ασφυκτικά το αμφιθέατρο του δημοτικού ραδιοφωνικού σταθμού 9.84 όσο και τον προαύλιο χώρο του στον οποίον είχαν στηθεί ηχεία και οθόνη για όσους δεν κατόρθωσαν να βρουν θέση στο εσωτερικό του αμφιθεάτρου.

Την εκδήλωση χαιρέτισαν ο Μιχάλης Κατερίνης-Λινάρδος εκ μέρους των νέων ΣΥΡΙΖΑ, ο Αριστείδης Μπαλτάς, πρόεδρος του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς, ενώ μια σύντομη παρέμβαση έκανε και ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ Αλέξης Τσίπρας. Η Αθηνά Αθανασίου αντιπρόεδρος

του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς προλόγισε τον Τζόρτζιο Αγκάμπεν επιχειρώντας μια σύντομη περιήγηση στο έργο του.

Ο Μιχάλης Κατερίνης-Λινάρδος, ο οποίος άνοιξε την εκδήλωση ευχαρίστησε τον Τζόρτζιο Αγκάμπεν για την μεγάλη τιμή να δεχθεί την πρόσκληση των νέων ΣΥΡΙΖΑ και του ΙΝΠ. Στο σύντομο χαιρετισμό του ανέδειξε ως κεντρικό στόχο της εκδήλωσης την επιτακτική ανάγκη να αποστασιοποιηθούμε από τις βεβαιότητες, θεωρητικές και μη, και να προσεγγίσουμε εκ νέου τα ερωτήματα του καιρού μας. Η πρωτόγνωρη επίθεση που δέχεται η νεολαία και ο κόσμος της εργασίας μας υποχρεώνει να μιλήσουμε ξανά για την ανατροπή, εμπλουτίζοντας ωστόσο την έννοια με καινοτόμα στοιχεία. Σύμφωνα με τον Κατερίνη-Λινάρδο η απάντηση στην ανάγκη θεωρητικής ανανέωσης είναι μια από τις κρισιμότερες λειτουργίες που οφείλει να επιτελέσει η υπό συγκρότηση Νεολαία ΣΥΡΙΖΑ. Έχοντας συνείδηση της ιστορικότητας και του πλούτου των ιδεολογικών ρευμάτων που συναντιούνται σήμερα στην Νεολαία ΣΥΡΙΖΑ και διατηρώντας δεσμούς με αυτά, ο στόχος για τον πρώτο ομιλητή δεν μπορεί να είναι άλλος από τη δημιουργία ενός νέου ρεύματος, που θα τροφοδοτεί το πολιτικό σχέδιο της Αριστεράς και θα συναντιέται τόσο με το παρελθόν όσο και με τις συγκροτητικές εμπειρίες από τα κοινωνικά κινήματα του σήμερα. Για τον Μιχάλη Κατερίνη-

Λινάρδο μέσα σε αυτό το πλαίσιο δεν θα μπορούσε να υπάρξει καλύτερη αφορμή από την 40η επέτειο του Πολυτεχνείου για να ανοίξει και επίσημα αυτός ο διάλογος. Επέτειος που δεν αναζητά την επικαιρότητά της αλλά φέρει εμφανώς το στίγμα των κοινωνικών αγώνων που εξελίσσονται σήμερα: από την εισβολή των ΜΑΤ στην ΕΡΤ μέχρι τον αγώνα των εργαζομένων στα πανεπιστήμια. Σήμερα λοιπόν σύμφωνα με τον ομιλητή δεν καλούμαστε απλώς να υπερασπιστούμε τη δημοκρατία απέναντι στις προσπάθειες συρρίκνωσής της αλλά και να την ορίσουμε. Να την ορίσουμε μιλώντας για τη δημοκρατία του θεάτρου ΕΜΠΡΟΣ, τη δημοκρατία της ΒΙΟΜΕ, τη δημοκρατία της αυτοδιαχειριζόμενης ΕΡΤ, τη δημοκρατία των συλλογικών διαδικασιών των Πανεπιστημίων. Να την ορίσουμε οικοδομώντας τη νεολαία που θα συζητάει με ένα διαφορετικό τρόπο, θα παράγει πολιτική με έναν διαφορετικό τρόπο, θα οργανώνεται με έναν διαφορετικό τρόπο, θα παράγει πολιτισμό με έναν διαφορετικό τρόπο. Για τον Κατερίνη-Λινάρδο αυτή η νεολαία θα βρίσκεται στο επίκεντρο της ανατροπής και θα ανανοηματοδοτήσει τη συζήτηση γύρω από το ερώτημα που συμπυκνώνει εν τέλει και όλα τα παραπάνω: τι κοινωνία θέλουμε; Και αυτή η νεολαία σύμφωνα με τον ομιλητή θα απαντήσει μιλώντας ξανά για την κοινωνική χειραφέτηση, τον σοσιαλισμό, την αυτοργάνωση.

Στη συνέχεια το λόγο πήρε ο *Αριστείδης Μπαλτάς*, ο οποίος μιλώντας για το Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς προτίμησε να το περιγράψει ως ένα σύνολο ανθρώπων πλήρως ενταγμένων και με οργανικές σχέσεις με την κοινωνία παρά ως ένα συνηθισμένο think tank. Παραλληλίζοντας το Ινστιτούτο με πορώδες δοχείο τόνισε τη συνειδητή πρακτική του να αφήνει μονίμως και συστηματικά στοιχεία να βγαίνουν έξω από αυτό και άλλα να εισέρχονται. Τα μέλη, η διοίκηση και γενικά οι άνθρωποι που εμπλέκονται με το Ινστιτούτο κατά τον *Μπαλτά* βρίσκονται εντός της κοινωνίας, εντός των προβλημάτων της, εντός των αγώνων της και γι' αυτό ο στόχος της επεξεργασίας των εμπειριών, της αναφοράς σε θεωρητικές πραγματεύσεις και της αναμόχλευσής τους προκύπτει από την ανάγκη να προχωρήσουμε πέρα από τα υπαρκτά προβλήματα. Ο *Αριστείδης Μπαλτάς* αναφέρθηκε στη συνέχεια στη μοναδικότητα των στιγμών που ζούμε λέγοντας με βεβαιότητα ότι μετά από χρόνια θα είναι πολλοί εκείνοι που θα μας ζηλεύουν για τις δυνατότητες που ανοίγονται μπροστά μας σήμερα. Σύμφωνα με τον πρόεδρο του ΙΝΠ τα χιλιάδες προβλήματα με τα οποία είμαστε καθημερινά αντιμέτωποι πιθανώς μας καταβάλουν και ενδεχομένως μας αποκρύπτουν την ομορφιά και τη δημιουργικότητα όπως επίσης τις προοπτικές και τις ευθύνες της περιόδου. Για

τον *Αριστείδη Μπαλτά* είναι η καθημερινότητα των ανθρώπων με τις δύσκολες και τις όμορφες όψεις της που σε αδρές γραμμές αποτελεί την αφετηρία των εργασιών του ΙΝΠ και το πλαίσιο εντός του οποίου το Ινστιτούτο επιχειρεί να μελετήσει τη σκέψη και την ιστορία της. Ο *Τζόρτζιο Αγκάμπεν* σύμφωνα με τον πρόεδρο του ΙΝΠ είναι εξαιρετικά σημαντικός συνομιλητής σε αυτή την προσπάθεια και όπως χαρακτηριστικά είπε το «πλήθος» που συγκεντρώθηκε στο αμφιθέατρο του Αθήνα 9,84 πιστοποιεί το ενδιαφέρον που έχει η ελληνική νεολαία για τη σκέψη του *Τζόρτζιο Αγκάμπεν*, καθώς και το ενδιαφέρον που έχει για όλους η παρουσία του στην Αθήνα. Στη συνέχεια, ο *Αριστείδης Μπαλτάς* αναφέρθηκε στη δυσκολία του έργου που έχουμε μπροστά μας, καθώς αν θέλουμε να μιλήσουμε σοβαρά για την κατάσταση και τις προοπτικές της οφείλουμε να ξεκινήσουμε από πολύ παλιά και να κάνουμε μια μεγάλη διαδρομή για να φτάσουμε στο σήμερα και όπως είπε το έργο του Αγκάμπεν λειτουργεί υπερασπιστικά στον παραπάνω ισχυρισμό. Σύμφωνα με τον *Μπαλτά* ωστόσο όλα αυτά είναι τελείως απαραίτητα με μια σημαντική συνθήκη-προϋπόθεση: να μην αποτελούν διαδρομές σκέψης ή πράξης προς μίμηση. Η στιγμή όπως ισχυρίστηκε ο *Αριστείδης Μπαλτάς* είναι εξαιρετικά κρίσιμη ακριβώς επειδή σήμερα δεν έχει πλέον νόημα να μιμηθούμε τίποτα, αντιθέτως είμαστε υποχρεωμένοι να τα επινοήσουμε όλα από την

αρχή. Και ακριβώς σε αυτήν την προσπάθεια αναδεικνύεται η μεγάλη χρησιμότητα του *Τζόρτζιο Αγκάμπεν*. Κλείνοντας τον χαιρετισμό του ο πρόεδρος του ΙΝΠ ευχήθηκε η εκδήλωση αυτή σαράντα χρόνια από την εξέγερση του Πολυτεχνείου, με το σύνθημα ψωμί-παιδεία-ελευθερία εξίσου επίκαιρο, να γίνει και μια στιγμή στοχασμού για όλα αυτά.

Ο *Αλέξης Τσίπρας* που μίλησε στη συνέχεια ξεκίνησε τη σύντομη παρέμβασή του χαρακτηρίζοντας εξαιρετικά ευφυή τη σκέψη των νέων του ΣΥΡΙΖΑ και του ΙΝΠ να τιμήσουν την επέτειο του Πολυτεχνείου με μια εκδήλωση στοχασμού, η οποία βρήκε ιδιαίτερη ανταπόκριση στη νεολαία αποδεικνύοντας ότι ο κόσμος αναζητά ιδέες και σκέψεις και ανταποκρίνεται σε τέτοια καλέσματα. Για τον *Αλέξη Τσίπρα* το Πολυτεχνείο είναι μια ιστορικός δικαιωμένη εξέγερση. Η 17 η Νοέμβρη αναγνωρίστηκε ως η κορυφαία στιγμή του αντιδικτατορικού αγώνα ακόμα και από αυτούς που απείχαν από κάθε μορφή αυτού του αγώνα. Όπως ισχυρίστηκε, σε πείσμα του πολυδιαφημισμένου τέλους της ιστορίας και του θριάμβου των αγορών, σε πείσμα όσων από υπουργικούς θώκους καταριούνται την μεταπολίτευση την αριστερά και τα κινήματα το Πολυτεχνείο είναι εδώ και μπολιάζει κάθε κοινωνικό αγώνα περνώντας από γενιά σε γενιά. Στη συνέχεια ο *Αλέξης Τσίπρας* επιχείρησε να περιγράψει πως η

αγωνιστική παρακαταθήκη του Πολυτεχνείου είναι στις μέρες μας και πάλι παρούσα για να αναμετρηθεί με το καθεστώς που ο *Αγκάμπεν* έχει προσδιορίσει ως κατάσταση εξαίρεσης. Σύμφωνα με τον πρόεδρο του ΣΥΡΙΖΑ η Ελλάδα της κρίσης και των μνημονίων είναι ένα από τα πιο κοντινά παραδείγματα αυτού του καθεστώτος. Η κρίση όπως ισχυρίστηκε προκλήθηκε μεθοδευμένα με στόχο την κατάρρευση του κοινωνικού κράτους και των εργασιακών σχέσεων και είχε ως αποτέλεσμα ένα φαύλο κύκλο τρομακτικών επιπτώσεων για την κοινωνία, εν ονόματι των οποίων ο ελληνικός λαός καλείται να συναινεί διαρκώς σε μια πολιτική που βαθαίνει όλο και περισσότερο την κρίση στην οποία υποτίθεται ότι απαντά. Στη συνέχεια αναφέρθηκε στο ακόμα πιο απειλητικό πρόβλημα στο επίπεδο των θεσμών. Εκεί αν η κατάσταση της εξαίρεσης δεν συμβιβάζεται με τη δημοκρατία τόσο το χειρότερο για τα δικαιώματα, για την ομαλή κοινοβουλευτική λειτουργία και εν τέλει τόσο το χειρότερο για την ίδια τη δημοκρατία. Απέναντι όμως σε αυτήν την κατάσταση εξαίρεσης ορθώνεται κατά τον *Αλέξη Τσίπρα* ολοζώντανο το Πολυτεχνείο και το μήνυμα της εξέγερσης δείχνοντας έναν άλλο δρόμο. Έναν δρόμο διάρρηξης του φαύλου κύκλου της κρίσης και διεκδίκησης του αυτονόητου: μιας χώρας στην οποία θα λειτουργεί τα σχολεία και τα πανεπιστήμια, μιας χώρας που θα παρέχει σε κάθε

νέο άνθρωπο τη δυνατότητα να σχεδιάσει αυτόνομα τη ζωή του. Και ακριβώς αυτόν τον αυτονόητο χαρακτήρα των κοινωνικών διεκδικήσεων συμβολίζει το Πολυτεχνείο, σύμφωνα με τον *Αλέξη Τσίπρα*, ενώ ταυτόχρονα μας θυμίζει πως το μέλλον αλλάζει μόνο με αγώνες. Κλείνοντας την τοποθέτησή του ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ αναφέρθηκε στο σύνθημα του 1973 για ψωμί-παιδεία-ελευθερία, το κοινό του περιεχόμενο με το σημερινό αίτημα για δημοκρατία-ζωή και αξιοπρέπεια και στο άσβεστο μήνυμα του Πολυτεχνείου που μας καλεί να ανατρέψουμε την πολιτική της κοινωνικής καταστροφής και να χτίσουμε την κοινωνία της αλληλεγγύης και της κοινωνικής αντίστασης, που μας καλεί να πολεμήσουμε το φασισμό και να υπερασπιστούμε τη δημοκρατία διαρρηγνύοντας το καθεστώς της εξαίρεσης. Άλλωστε χαμένοι αγώνες είναι μονάχα οι αγώνες που δεν δόθηκαν.

Στη συνέχεια το λόγο πήρε η αντιπρόεδρος του ΙΝΠ Αθηνά Αθανασίου, το πλήρες κείμενο της ομιλίας της παρατίθεται στη συνέχεια.

Το βίντεο με την ομιλία του Τζόρτζιο Αγκάμπεν βρίσκεται στην [ιστοσελίδα](#) του Ινστιτούτου.

Ο Τζόρτζιο Αγκάμπεν και το πνεύμα της εξέγερσης

Για την πολιτική δυναμικότητα της απογύμνωσης, για την επανεφεύρεση του καιρού

Η παρέμβαση της Αθηνάς Αθανασίου στην εκδήλωση

Είναι ιδιαίτερη χαρά να υποδεχόμαστε στην Αθήνα έναν κορυφαίο εκπρόσωπο της ριζοσπαστικής πολιτικής θεωρίας του καιρού μας, τον Τζόρτζιο Αγκάμπεν. Έναν διανοητή που το πολυσχιδές έργο του διατρέχει ένα ευρύτατο φάσμα πεδίων, από την πολιτική φιλοσοφία έως τη λογοτεχνική θεωρία, από τη φιλοσοφία της γλώσσας έως την αισθητική, και από τη φιλοσοφία της θρησκείας έως την κριτική νομική σκέψη. Έναν διανοητή του οποίου οι αξιοσημείωτες ιδέες, όπως η «κατάσταση εξαίρεσης», η «γυμνή ζωή», η «βεβήλωση», η «ελευσόμενη κοινότητα» και η «οποιαδήποτε μοναδικότητα» έχουν επιδράσει προκλητικά και ανανεωτικά στη σύγχρονη πολιτική σκέψη και πράξη, παράγοντας συνθήκες δυνατότητας για τη μεταξύ τους σύνθεση.

Ο Τζόρτζιο Αγκάμπεν ήταν μέχρι πρόσφατα καθηγητής φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο της Βενετίας και κατέχει την Έδρα Σπινόζα στο European Graduate School στην Ελβετία. Έχει διδάξει σε πολλά πανεπιστήμια του κόσμου, όπως στο Διεθνές Κολέγιο της Φιλοσοφίας στο

Παρίσι, στο Πανεπιστήμιο της Βερόνας, στα Πανεπιστήμια Μπέρκλεϋ, New School for Social Research και Northwestern των Η.Π.Α. κ.ά. Υπήρξε για δεκαετίες ο επιμελητής της ιταλικής έκδοσης των Απάντων του Βάλτερ Μπένγκιαμιν.

Διανοητικός συνοδοιπόρος του τελευταίου, όπως και των Μισέλ Φουκώ, Χάνα Άρεντ, Ζιλ Ντελέζ, Ζαν-Λυκ Νανσύ, αλλά και Αριστοτέλη, Κάφκα και Ντερριντά, έχει συγγράψει, μεταξύ άλλων, τα βιβλία που έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά: *Homo Sacer: Κυρίαρχη εξουσία και γυμνή ζωή (Scripta)*, *Η κοινότητα που έρχεται (Ινδικτος)*, *Κατάσταση εξαίρεσης (Πατάκης)*, *Βεβηλώσεις (Άγρα)*, *Η μορφή της ζωής (Ελευθεριακή Κουλτούρα)*, *Χρόνος και ιστορία (Ινδικτος)*, καθώς και πολλά άλλα που δεν έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά, όπως: *Remnants of Auschwitz: The Witness and the Archive*, *Means Without End*, *The Open: Man and Animal*, *The Sacrament of Language: An Archaeology of the Oath*, *The Kingdom and the Glory: For a Theological Genealogy of Economy and Government*, *The Highest Poverty: Monastic Rules and Forms-of-life*, *Potentialities*, *The Unspeakable Girl* (με εικόνες της Monica Ferrando) και άλλα.

Για τον Τζόρτζιο Αγκάμπεν, η κρίση είναι η θέση της κριτικής σκέψης. Η φιλοσοφική ποιητική του υπήρξε πάντα ευαίσθητη στα επείγοντα αιτήματα της πολιτικής στιγμής. Ταυτόχρονα,

ωστόσο, αποτελεί και μια κριτική του στιγμιαίου. Δεν υποτάσσεται στα κελεύσματα και στις κοινοτοπίες της συγκυρίας, αλλά επερωτά τις ιστορικές νόρμες που τη στοιχειοθετούν ή τη στοιχειώνουν.

Ειδικά σε αυτή την περίοδο της κρίσης, που είναι, εκτός των άλλων, ένα αυταρχικό καθεστώς χειραγώγησης του χρόνου στο όνομα μιας αξιωματικής υπερ-ιστορικής αλήθειας υπεράνω κριτικής, το έργο του Τζόρτζιο Αγκάμπεν μας βοηθά να στεκόμαστε κριτικά απέναντι στην κανονιστικότητα της εξαίρεσης. Φωτίζοντας τη σκοτεινή σχέση που συνδέει τη βία με το δίκαιο, καταδεικνύει την αναστολή του νόμου ως μηχανισμό που όχι μόνο καταλύει το όριο ανάμεσα στη δημοκρατία και τον απολυταρχισμό αλλά και που θέτει, ακριβώς σε αυτό το κατώφλι της απροσδιοριστίας, τους όρους και τα όρια του κανονικού. Το επίπλαστο κενό δικαίου της έκτακτης ανάγκης αποκτά ισχύ νόμου, μας λέει ο Αγκάμπεν. Η διαρκής προσωρινότητα αυτής της αναστολής καθιστά ακόμη πιο επιτακτική την εφαρμογή του κανόνα, ρυθμίζει τον ορίζοντα του δυνατού, κλείνει το πεδίο του πολιτικού.

Ας αναλογιστούμε την καταστατική θέση που κατέχουν στη νεοφιλελεύθερη κυβερνολογική, μαζί με την ανακατανομή κεφαλαίου και αγαθών, η κρατική αυθαιρεσία

(ο «αυταρχικός κρατισμός», για να θυμηθούμε τον Νίκο Πουλαντζά) και η καταστολή της κοινωνικής διαμαρτυρίας. Μαζί με τη φτώχεια και την αποστέρηση δημόσιων αγαθών, η εντατικοποίηση του κοινωνικού ελέγχου και τα «μέτρα ασφάλειας» και υγειονομικής περιχαράκωσης του ανήκειν. Απηχώντας τον Πουλαντζά, ο Αγκάμπεν ανιχνεύει την επεκτεινόμενη επικράτεια της εκτελεστικής εξουσίας, που οδηγεί στη συρρίκνωση της δημοκρατίας χάριν μιας εκτελεστικής διακυβέρνησης.

Η κυριαρχία της κρίσης με όρους κλινικής έκτακτης ανάγκης συγκαλύπτει και κανονικοποιεί τις εξουσιαστικές σχέσεις που οργανώνουν την κρίση ως τεχνική διακυβέρνησης. Ας θυμηθούμε τη βιοπολιτική φαντασίωση της υπουργού της κυβέρνησης «εθνικής σωτηρίας»: «Όποιος τραβήξει το καλώδιο της κυβέρνησης, θα σταματήσει το μηχάνημα αναπνοής της χώρας». Σε μια στιγμή εντατικοποίησης της κοινωνικής οδύνης, που το σύστημα δημόσιας υγείας συρρικνώνεται και η πρόσβαση στην ιατρική φροντίδα περιορίζεται στους λίγους, ασφαλισμένους, εθνικούς πολίτες, η λογική και η λογιστική της κρίσης (με όλες τις ιατρικές και θεολογικές συνδηλώσεις της) γίνεται στρατηγική μιας φρονηματικής διακυβέρνησης.

Αυτή η κανονικοποιητική βία χαρακτηρίζει τη βιοπολιτική

και τη θανατοπολιτική της κατάστασης εξαίρεσης, υπό το κράτος της οποίας το ερώτημα και η κυριαρχική απόφαση για το τι συνιστά βιώσιμη και αξιοβίωτη μορφή ζωής τίθεται εκ νέου, ξανά και ξανά, στην καρδιά του πολιτικού. Η παρατεταμένη και ατέρμονη κρίση είναι μηχανισμός εντατικοποίησης της εξουσίας πάνω στην πολιτικά απογυμνωμένη ζωή, δηλαδή τη ζωή εκείνη που απογυμνώνεται από κάθε πολιτική μορφή και που εκτίθεται στον θάνατο, ενώ ταυτόχρονα συνιστά την επικράτεια επί της οποίας η κυρίαρχη εξουσία ασκείται. Αυτή η ηθική, αισθηματική και φαντασιακή επένδυση στη βιοπολιτική της κρίσης μοιάζει να καταλύει κάθε απόπειρα να φανταστούμε και να επιθυμήσουμε διαφορετικά. Μοιάζει να επιζητεί να αποτρέψει κάθε εναλλακτικό όραμα, κριτήριο και αισθητήριο.

Την ίδια στιγμή, ωστόσο, αυτή η πολιτικά απογυμνωμένη ζωή απογυμνώνει την εξουσία, αποκαλύπτοντας την πιο τρομαχτική καθαρότητά της. Καταδεικνύει, δηλαδή, ότι ο βασιλιάς είναι γυμνός. Η κατάσταση εξαίρεσης συνδέεται όχι μόνο με την αυταρχία της εξουσίας αλλά και με το επιτακτικό δικαίωμα της αντίστασης. «Μόνο η ανθρώπινη δράση είναι σε θέση να διαρρήξει τη σχέση ανάμεσα στη βία και τον νόμο», μας λέει ο Αγκάμπεν. Αυτό είναι και το καίριο ερώτημα, που αφορά τις συνθήκες δυνατότητας για την ανάδυση

ενός υποκειμένου της ιστορίας- τις συνθήκες δυνατότητας για ένα πολιτικό πράττειν σε συνθήκες κρίσης, δηλαδή σε συνθήκες που διαψεύδουν και υπονομεύουν το ίδιο το αίσθημα της δυνατότητας.

Τι μπορούμε να κάνουμε με ό,τι δεν έχουμε; Πώς παρεμβαίνουμε στην καταστροφή του καιρού μας; Πώς επερωτούμε τις ίδιες τις συνθήκες συγκρότησής μας ως υποκειμένων της κρίσης; Η απάντηση που απορρέει από την καθολική οριακότητα της εποχής της κρίσης είναι να οξύνουμε και να κινητοποιήσουμε τη συλλογική μας κρίση για να ενεργοποιήσουμε μια ριζική αναστροφή από τη νεο-ολιγαρχική βιοπολιτική και τον κοινωνικό εκφασισμό μέσω ενός πολιτικού πράττειν που κάνει τη διαφορά χωρίς να καταστέλλει τις διαφορές που το διαπερνούν.

Αν η κρίση παρουσιάζεται από τους συντελεστές και διαχειριστές της ως η κατεξοχήν συγκυρία της άκαιρης κριτικής, τότε κριτική σημαίνει να σκεφτούμε, να φανταστούμε και να επιθυμήσουμε ενάντια στον αυταρχικό ρεαλισμό της παρούσας πολιτικής χρονικότητας ως βιοπολιτικής της έκτακτης ανάγκης. Μέθοδος, μας λέει ο Αγκάμπεν, είναι η αρχαιολογική (κατά Φουκώ) επαγρύπνηση για την έκθεση αυτού που είναι άρρητο και αθέατο. Δηλαδή για την ανατροπή της εννοιολογικής προφάνειας, απαραίτητη προϋπόθεση για την

επανεφεύρεση του καιρού και της κάριας κοινωνικής πράξης.

Από εδώ αναδύεται, ως κεντρικό πολιτικο-φιλοσοφικό ερώτημα, το ερώτημα της δυνητικότητας: εκείνο το απρόβλεπτο «μπορώ» – ή, καλύτερα, «μπορούμε» – της Ρωσίδας ποιήτριας Άννας Αχμάτοβα, με το οποίο ο Αγκάμπεν ανοίγει, διόλου τυχαία, το δοκίμιό του «Περί δυνητικότητας».

Γι' αυτό και σήμερα, σαράντα χρόνια μετά την εξέγερση του Πολυτεχνείου, και σε μια στιγμή που η κυριαρχία της κρίσης γίνεται συνθήκη κριτικής και συλλογικής ποιητικής, η φιλοσοφική ποιητική του Τζόρτζιο Αγκάμπεν είναι επιτακτικά επίκαιρη.

Διημερίδα του Ινστιτούτου Νίκος Πουланτζάς «Η κρίση χρέους και οι προκλήσεις της ανάπτυξης»

Παρασκευή 29 και Σάββατο 30
Νοεμβρίου 2013

Πάντειο Πανεπιστήμιο (αμφιθέ-
ατρα Σάκη Καράγιωργα I και II)

Την Παρασκευή 29 και το Σάββατο 30 Νοεμβρίου, το Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς σε συνεργασία με την Αυτόνομη Κίνηση Μεταπτυχιακών Manifesto, διοργάνωσε διημερίδα με θέμα την κρίση χρέους και τις προκλήσεις της ανάπτυξης για την Ελλάδα και την Ευρώπη, με τη συμμετοχή ελλήνων και ξένων οικονομολόγων και κοινωνικών επιστημόνων.

Οι εργασίες της διημερίδας οργανώθηκαν σε τέσσερις θεματικές ενότητες, στις οποίες αναπτύχθηκαν ζητήματα πολιτικής οικονομίας του δημόσιου χρέους, αντιμετώπισης της κρίσης χρέους, καθώς και ζητήματα σχετικά με τις αναπτυξιακές προκλήσεις και τις δυνατότητες παραγωγικού μετασχηματισμού στην Ευρώπη και την Ελλάδα, αντίστοιχα.

Οι εργασίες της διημερίδας ξεκίνησαν την Παρασκευή 29 Νοεμβρίου με την πρώτη συνεδρία, στην οποία εξετάστηκαν ζητήματα πολιτικής οικονομίας του δημόσιου χρέους. Ο Νίκος Θεοχαράκης, αναπληρωτής καθηγητής του τμήματος Οικονομικών Επι-

στημών του Πανεπιστημίου Αθηνών, ξεκίνησε με την παρουσίαση της πρόσληψης του χρέους στην εξέλιξη της οικονομικής σκέψης. Στη συνέχεια, το λόγο πήρε ο Ευκλείδης Τσακαλώτος, καθηγητής του τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών και βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ. Στην εισήγησή του, μίλησε για τη σχέση του χρέους με τις μακροοικονομικές ανισοροπίες τονίζοντας ότι στο επίκεντρο της βρίσκονται ζητήματα παραγωγής, και αναδιανομής. Τέλος, ο Σάργκον Νίσαν, οικονομικός αναλυτής του Μπρέτον Γουντς Πρότζεκτ, ο οποίος στην παρουσίασή του αναφέρθηκε στο ρόλο των διεθνών οικονομικών οργανισμών και ιδιαίτερα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στη διαχείριση της τρέχουσας κρίσης, καθώς και στη σημασία της ανάδυσης περιφερειακών δανειστών ύστατης καταφυγής. Τη συζήτηση συντόνισε η Έλενα Παπαδοπούλου, οικονομολόγος και μέλος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς.

Τις εργασίες της δεύτερης ημέρας άνοιξε η συνεδρία με θέμα την αντιμετώπιση της υπερχρέωσης. Αρχικά, η Μαρίκα Φραγκάκη, οικονομολόγος και μέλος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς, παρουσίασε τις επιπτώσεις των πακέτων διάσωσης στην κλιμάκωση του χρέους στην Ελλάδα από το 2009 μέχρι σήμερα. Στη συνέχεια, ο Γιάννης Μηλιός, καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και υπεύθυνος του τμήματος Οικονομικών του ΣΥΡΙΖΑ, έδωσε έμφαση στο ρόλο των χρηματαγορών στην

εμπέδωση της καπιταλιστικής κυριαρχίας και της κρίσης χρέους στην εμβάθυνση του νεοφιλελευθερισμού. Ο *Σπύρος Λαπατσιώρας*, επίκουρος καθηγητής του τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης, εξέτασε την υπόθεση της βιωσιμότητας του ελληνικού χρέους και των αναγκαίων όρων προκειμένου αυτή να καταστεί εφικτή. Τη συζήτηση συντόνισε ο *Σωτήρης Κοσκολέτος*, οικονομολόγος και συνεργάτης ερευνητής του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς.

Οι επόμενες δύο συνεδρίες κινήθηκαν γύρω από τον άξονα των αναπτυξιακών προκλήσεων και των δυνατοτήτων παραγωγικού μετασχηματισμού στην Ευρώπη και την Ελλάδα, με την πρώτη εκ των δύο, να αφορά το ευρωπαϊκό περιβάλλον. Σε αυτή, η *Μαριάννα Μορτάγκουα*, οικονομολόγος και βουλευτρια του Μπλόκου της Αριστεράς της Πορτογαλίας μίλησε για τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της πολιτικής λιτότητας στις χώρες της Νότιας Ευρώπης και την ανάγκη οικονομικής συνεργασίας μεταξύ των χωρών αυτών για την έξοδό τους από την κρίση. Στη συνέχεια, ο *Μιχάλης Νικολακάκης*, διδάκτορας Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, έδωσε έμφαση στα αλληλένδετα ευρωπαϊκά προβλήματα της κρίσης του τραπεζικού συστήματος, της ύφεσης και του δημόσιου χρέους και την ανάγκη για ενιαία αντιμετώπισή τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η πολιτική επιστήμονας, *Θεοδώρα Σταθούλια*, έκανε μια κριτική επισκόπηση του πλαισίου άσκησης αναπτυ-

ξιακής πολιτικής της ΕΕ, καθώς και των χρηματοδοτικών εργαλείων που χρησιμοποιεί για την υλοποίησή της, σε αντίστοιχη με τις ανάγκες ουσιαστικής ανασυγκρότησης που αντιμετωπίζει σήμερα η Ελλάδα και ολόκληρος ο ευρωπαϊκός Νότος. Τη συζήτηση συντόνισε ο *Βάλτερ Μπάγκερ*, συντονιστής του δικτύου transform!

Οι εργασίες της διημερίδας έκλεισαν με τη συνεδρία που αφορούσε την ανάπτυξη και τον παραγωγικό μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας. Η *Νάντια Βαλαβάνη*, οικονομολόγος και βουλευτρια του ΣΥΡΙΖΑ, αναφέρθηκε στην συμβολή των Μνημονίων για την είσοδο της ελληνικής οικονομίας σε φάση παρατεταμένης ύφεσης. Στη συνέχεια, ο *Γκάρι Ντίμσκι*, καθηγητής Οικονομικών του Πανεπιστημίου του Λιντς, έδωσε έμφαση στους οικονομικούς θεσμούς και τα χρηματοδοτικά εργαλεία που απαιτούνται για την έξοδο από την ύφεση και το συντονισμό σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αντλώντας παραδείγματα από τον παγκόσμιο Νότο και την περίπτωση της Βραζιλίας. Ο βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ και Αντιπρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων, *Γιάννης Δραγασάκης*, μίλησε για το σχέδιο της Αριστεράς για την παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας και την ανάγκη ολοκληρωμένων επεξεργασιών στις οποίες θα πρέπει να εμπλακούν επιστήμονες, οργανώσεις και φορείς από ένα ευρύ φάσμα. Τις εργασίες της τελευταίας συνεδρίας συντόνισε ο *Γαβριήλ Σακελλαρίδης*, οικονομολόγος και συντονιστής του τμήματος Οικονομικής

Πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ.

Οι εισηγήσεις που πραγματοποιήθηκαν έχουν βιντεοσκοπηθεί και θα μπορείτε πολύ σύντομα να τις παρακολουθήσετε στο www.roulantzas.gr.

Σ.Κ.

Αυταρχικός καπιταλισμός: η δημοκρατία σε παρακμή

7η Ετήσια Διάλεξη στη Μνήμη του
Νίκου Πουλαντζά

Την Τετάρτη 4 Δεκεμβρίου 2013, στον πάντα φιλόξενο χώρο του Ινστιτούτου Γκέτε Αθηνών, πραγματοποιήθηκε η 7η Ετήσια Διάλεξη στη Μνήμη του Νίκου Πουλαντζά. Κεντρικός ομιλητής ήταν ο *Φρανκ Ντέπε*, καθηγητής πολιτικής επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Μάρμπουργκ της Γερμανίας.

Τον ομιλητή παρουσίασε ο *Γεράσιμος Κουζέλης*, καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών και μέλος του ΔΣ του ΙΝΠ. Στην ομιλία του επισήμανε πως ο *Φρανκ Ντέπε* είναι ένας από τους σπουδαιότερους πολιτικούς επιστήμονες της Γερμανίας, αφού συνέβαλε κομβικά στη διαμόρφωση της μαρξιστικής σκέψης και της αριστερής πολιτικής θεωρίας, παράλληλα όμως έδινε πάντοτε ένα αγωνιστικό στίγμα τόσο μέσα από τα γραπτά του όσο και με τη συμμετοχή του σε συλλογικές διαδικασίες. Κάνοντας μια σύντομη παρουσίαση του βιογραφικού του, επισημαίνοντας πως ο *Ντέπε* προώθησε μια πιο διαλεκτική και δυτική οπτική του μαρξισμού που συναντιόταν με τις επεξεργασίες του *Νίκου Πουλαντζά* αλλά και με το πολιτικό ρεύμα του ευρωκομμουνισμού, ο *Γεράσιμος Κουζέλης* θύμισε πως το ρεύμα που εκπροσωπούσε ο *Ντέπε* υπήρξε μειοψηφικό στο πανεπιστήμιό του έναντι

του ορθόδοξου μαρξισμού και οι θεωρήσεις του ρεύματος του δυτικού μαρξισμού. Ανέδειξε λοιπόν τη σημασία της συμβολής του *Ντέπε* στη δημιουργία ενός ρεύματος πέραν ή και σε αντιπαράθεση με τον ορθόδοξο μαρξισμό, μέσω της συνολικής του δραστηριότητας αλλά και της εμπλοκής του στη θυελλώδη σύγκρουση για τις μεταδομιστικές προσεγγίσεις, όπως του *Φουκώ*.

Υπογραμμίζοντας τη σύνδεση θεωρίας και πολιτικής δράσης στην αντίληψη του *Ντέπε*, ως απότοκο και της επίδρασης των *Αντόρνο*, *Χορκχάιμερ* και *Μαρκούζε*, ο *Γ. Κουζέλης* αναφέρθηκε στην πολιτική του συμμετοχή ως φοιτητή στην οργάνωση SDS, τη Σοσιαλιστική Γερμανική Φοιτητική Ένωση, που αποτελούσε χώρο συσπείρωσης της λεγόμενης Νέας Αριστεράς, όντας μάλιστα το διάστημα 1965-1967 στην ηγεσία της. Παρέθεσε πολλά ακόμη στοιχεία της πολιτικής και κινηματικής του δραστηριότητας πριν την αναγόρευσή του σε καθηγητή, και κατέληξε επισημαίνοντας πως και σήμερα ο *Φ. Ντέπε* παραμένει πολιτικά ενεργός, όντας μέλος του Die Linke και της ATTAC και, αλλά και του ΔΣ του Ιδρύματος Ρόζα Λούξεμπουργκ.

Παρουσιάζοντας αναλυτικότερα το επιστημονικό του έργο, ο *Γ. Κουζέλης* τόνισε πως ο *Ντέπε* καλύπτει με τη δουλειά του ένα εξαιρετικά ευρύ πεδίο της πολιτικής επιστήμης, με άξονα πάντα την πολιτική επικαιρότητα. Έχει δημοσιεύσει 25 βιβλία, όντας και ένας από τους πρώτους

μαρξιστές που μελέτησαν την ευρωπαϊκή ενοποίηση με εννοιολογικά εργαλεία της κριτικής πολιτικής οικονομίας. Η μελέτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον απασχολεί και σήμερα, εισφέροντας στην κριτική εξέταση της νεοφιλελεύθερης οικοδόμησής της. Ασχολήθηκε με την ιστορία του γερμανικού συνδικαλιστικού κινήματος και την ταυτότητα της εργατικής τάξης, με τη σχέση της πολιτικής με το έργο του Μακιαβέλι και με τη μετάβαση στον 21ο αιώνα με άξονα το ρόλο της διανοήσης στις ταξικές συγκρούσεις. Γενικότερα, στον πυρήνα της προσέγγισής του βρίσκεται η ανάλυση του συσχετισμού κοινωνικών δυνάμεων, ενώ επίσης ασχολείται με την πορεία απαξίωσης της δημοκρατίας και τη μετάβαση σε ένα μοντέλο αυταρχικού καπιταλισμού, θεωρώντας τη σχέση δημοκρατίας και καπιταλισμού εξ ορισμού αντιθετική.

Ο ίδιος ο *Φρανκ Ντέπε* ξεκίνησε την ομιλία του συνδέοντας τις επεξεργασίες του για τον αυταρχικό καπιταλισμό με το έργο του *Νίκου Πουλαντζά*. Ανέφερε συγκεκριμένα την αντίληψη του Πουλαντζά για την ανάδυση μιας αυταρχικής μορφής κρατών – ενός «αυταρχικού κρατισμού» όπως την ονόμασε – που χαρακτηρίζεται από ένταση της παρέμβασης του κράτους σε τομείς της κοινωνικής ζωής και περιορισμό των τυπικών ελευθεριών των πολιτών. Το αντανάκλαστικό αποτέλεσμα είναι η δημιουργία νέων μορφών λαϊκών αγώνων με αμεσοδημοκρατικό και

αντικρατικό χαρακτήρα. Δεύτερο στοιχείο σύνδεσης του έργου του με αυτό του Πουλαντζά είναι οι υπερκρατικές δομές, όπως η ΕΕ, την εξέλιξη της οποίας ο Ντέπε έχει μελετήσει εκτεταμένα. Στο πλαίσιο αυτό θεωρεί πως για τη μελέτη της κρίσης είναι απαραίτητη αυτή η προσέγγιση, με άξονα τις αναλύσεις του *Πουλαντζά* αλλά και διανοητών όπως ο *Λίο Πάνιτς*. Η μοναδική δυνατότητα που έβλεπε ο πρώτος για τη διασύνδεση της αντιπροσωπευτικής και της άμεσης δημοκρατίας, στο πλαίσιο της μακράς διαδικασίας απόκτησης της εξουσίας από τις υποτελείς τάξεις έχει κεντρικό ρόλο και στη σκέψη και του Ντέπε, και ως εκ τούτου και στην ομιλία του.

Ο *Ντέπε* επισήμανε πως η πρόβλεψη για έκρηξη των κοινωνικών αγώνων την δεκαετία του 1980 δεν δικαιώθηκε. Αντιθέτως, όπως προέβλεπε ο *Χομπσμπάουμ*, ζήσαμε το τέλος της κυριαρχίας του εργατικού κινήματος και την ένταση της αποδόμησης του κοινωνικού κράτους, που υπογραμμίζει και ταυτόχρονα έρχεται σε αντιπαράθεση με τον αυταρχικό κρατισμό. Αναλύοντας τη σχέση δημοκρατίας και καπιταλισμού τη διέκρινε σε τρία επίπεδα: μια γενική θεώρησή της, εξαιρετικά αντιφατική για τον ίδιο, τη σχέση του νεοφιλελευθερισμού με τη μεταδημοκρατία και τέλος τη σχέση της κρίσης με την οικοδόμηση του αυταρχικού κρατισμού. Παραθέτοντας αναφορές από θεμελιώδεις μορφές του νεοφιλελευθερισμού, όπως ο *Χάγκεκ*, αλλά και

σχετικές επεξεργασίες του *Μαρξ*, υποστήριξε πως ο καπιταλισμός εγγενώς αλλά και ο νεοφιλελευθερισμός εχθρεύονται την ιδέα της δημοκρατίας και της πραγματικής διάχυσης της εξουσίας, την οποία και θεωρούν επικίνδυνη για την οικονομική ελευθερία και αντικρουόμενη με αυτήν. Επιχείρησε επίσης μια διαλεκτική σύνδεση σχετικώς ομόλογων ιστορικών φαινομένων αναφορικά με τη σχέση της αστικής τάξης με τη δημοκρατία, αναφερόμενος στο βοναπαρτικό φαινόμενο, στο φασιστικό φαινόμενο του 20ού αιώνα, αλλά και στις σύγχρονες μορφές περιστολής δημοκρατικών δικαιωμάτων.

Για τη σχέση νεοφιλελευθερισμού και μεταδημοκρατίας τόνισε πως η ανάπτυξη του νεοφιλελευθερισμού προχωράει μαζί με τη μετάλλαξη της δημοκρατίας. Αυτή η εξέλιξη εντοπίζεται προδρομικά σε ένα βιβλίο του *Βιλφρέντο Παρέτο* ήδη από το 1921. Στη σημερινή φάση του καπιταλισμού – και διαφωνώντας με το ότι η χρυσή εποχή του καπιταλισμού ήταν μια εποχή δημοκρατίας, όπως υποστηρίζουν άλλοι διανοητές – οδηγούμαστε σε μια αποδόμηση της δημοκρατίας και του κοινωνικού κράτους. Επίσης, έχουμε πια έναν νέο ορισμό της οικονομίας και της πολιτικής, διά του αυταρχικού καπιταλισμού. Σήμερα έχουμε μια νέα μορφή συνταγματισμού, στο πλαίσιο του οποίου η πολιτική υπακούει όλο και περισσότερο σε οικονομικές πιέσεις που εμφανίζονται ως θέσφατα, όπως κυρίως ο περιορισμός των κοινωνικών

δαπανών. Έτσι, η δημοκρατική αντιμετώπιση πολιτικών αποφάσεων ουδετεροποιείται. Ασφαλώς, όλα αυτά δεν βασίζονται σε «φυσικούς νόμους» της οικονομίας, αλλά αποτελούν ζήτημα σταθεροποίησης του αστικού συστήματος. Η αύξηση της φτώχειας φέρνει αύξηση και του αριθμού των ανθρώπων από τους οποίους λείπουν οι απαραίτητοι πόροι ώστε να συμμετάσχουν στις δημοκρατικές θεσμικές διαδικασίες με αποτέλεσμα να νιώθουν πως δεν εκπροσωπούνται από αυτές. Αυτή η διάσταση μεταξύ κυρίαρχων πολιτικών και κοινής γνώμης υπονομεύει τη δημοκρατία: πρόκειται για μια δημοκρατία χωρίς δήμο, για μια κρίση αντιπροσώπευσης, η οποία αποτυπώνεται στην αυξανόμενη αποχή από τις εκλογές, την αποδυνάμωση των συνδικάτων, την αρνητική γνώμη για την πολιτική. Έχουμε έτσι την εξουδετέρωση του δήμου ως βασικού υποκειμένου της δημοκρατίας, κάτι που αποτελεί και το βασικό χαρακτηριστικό της μεταδημοκρατίας.

Σε αντίθεση με τον *Πουλαντζά*, ο *Ντέπε* μιλάει για αυταρχικό καπιταλισμό και όχι για αυταρχικό κρατισμό. Όλα αυτά αποτελούν μακροπρόθεσμες τάσεις εντός της νεοφιλελεύθερης ηγεμονίας και έχουν να κάνουν με την απελευθέρωση της αγοράς και τον έλεγχο των πολιτικών διαδικασιών μέσα από τον οικονομικό ανταγωνισμό. Στο πλαίσιο αυτό οι ατομικές συμπεριφορές περιορίζονται με βάση τον ίδιο ανταγωνισμό, και όλα αυτά τη στιγμή που ενώ

περιορίζονται όλες οι πτυχές του κοινωνικού κράτους, αυξάνεται το κράτος της ασφάλειας, των μηχανισμών καταστολής που δεν υφίστανται κάποιον κοινωνικό έλεγχο. Σε αυτά προστίθεται ο μεγάλος αριθμός μεταναστών που δεν έχουν κανένα δικαίωμα, με αποτέλεσμα να αναπτύσσονται νέοι τύποι εγκληματικότητας και ρατσισμού. Η Ελλάδα αποτελεί πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα όλων των παραπάνω και η αλλαγή δεν μπορεί να προκύψει απλώς από μία αλλαγή των δομών και της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά προϋποθέτει μια δημοκρατική αναγέννηση στην ίδια τη χώρα. Η πολιτική λιτότητας όχι απλώς δεν μειώνει αυτές τις αντιθέσεις, αλλά τις εντείνει, αφού οι οικονομικές αγορές εφοδιάζονται με φτηνό χρήμα σε βάρος όλων των δικαιωμάτων των πολιτών. Μάλιστα, έχουμε πλέον περιοχές που εμφανίζουν υφειακές τάσεις που δεν οφείλονται στην ίδια την κρίση, αλλά στην πολιτική της λιτότητας – ακόμη και μεγάλες οικονομίες όπως η Βρετανία, η Γαλλία και η Ιταλία. Όλα αυτά βεβαίως επηρεάζονται και από παγκόσμιες σχέσεις ανταγωνισμού ανάμεσα στις παλιές ιμπεριαλιστικές μητροπόλεις και τις αναδυόμενες οικονομίες της Ανατολής. Όσο πιο επιτυχημένα αναπτύσσεται το μοντέλο του κρατικού καπιταλισμού στην Κίνα, τόσο πιο ελκυστικό καθίσταται και στη Δύση, και μέσα σε αυτή τη σύγκρουση, η εξοπλιστική υπεροχή μπορεί να αποδεικνύεται και πάλι καθοριστικής σημασίας για τη διατήρηση των ΗΠΑ ως ισχυρού πόλου της.

Από το 2011 η Αραβική Άνοιξη άνοιξε μία νέα εποχή, ως απότοκο όλων των παραπάνω, που παραπέμπει στους γενικευμένους ξεσηκωμούς των χρόνων 1948-1968, από πλευράς γενικής λαϊκής κινητοποίησης. Οι κινητοποιήσεις, με νέες μορφές οργάνωσης και μεγάλη συμμετοχή νέων, όπως στην Τουρκία και τη Βραζιλία, αυξάνονται. Έχουμε νέες κοινωνικές ομάδες που δραστηριοποιούνται απέναντι στα αδιέξοδα που τους προκαλεί η κρίση, αλλά και εκλογικές επιτυχίες της αριστεράς, όπως στην Ελλάδα (όπου όμως συνδυάζεται με την άνοδο της ακροδεξιάς). Και όλα αυτά με μια τάση αυτοοργάνωσης και μορφές συλλογικής πάλης πέρα από τις κλασικές. Απαιτείται όμως μια συνεργασία με τις υπάρχουσες οργανωτικές δομές, που κι αυτές με τη σειρά τους πρέπει να καταστούν περισσότερο δεκτικές στον κόσμο που βιώνει το κενό εκπροσώπησης και τις ανάγκες του. Με δεδομένα όλα αυτά, η κατακλείδα του Ντέπε ήταν πως η αριστερά πρέπει να θέσει στο επίκεντρο το θέμα της δημοκρατίας και της αλλαγής της καπιταλιστικής τάξης πραγμάτων.

Την εκδήλωση ακολούθησε ενδιαφέρουσα συζήτηση του ακροατηρίου με τον ομιλητή.

Σ.Π.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΩΝ:

ο ρόλος ατόμων και συλλογικοτήτων ενάντια στο ψηφιακό πανοπτικόν

Δευτέρα, 20 Ιανουαρίου 2014

Πολυχώρος Ανοιχτής Πόλης

Την ώρα που σε διεθνές επίπεδο διεξάγεται μια έντονη αντιπαράθεση για την υπεράσπιση της δημοκρατίας και της ελευθερίας στην εποχή των ψηφιακών τεχνολογιών και των big data, στην ελληνική δημόσια σφαίρα η σχετική συζήτηση παραμένει περιορισμένη. Στο πλαίσιο αυτό το Ινστιτούτο Νίκος Πουλιαντζάς διοργανώνει κύκλο εκδηλώσεων με γενικό τίτλο «Error 404 democracy not found».

Η εναρκτήρια εκδήλωση με τίτλο «Ο πόλεμος των παρακολουθήσεων: Ο ρόλος ατόμων και συλλογικοτήτων ενάντια στο ψηφιακό πανοπτικόν», ήταν αφιερωμένη στον πόλεμο των παρακολουθήσεων και στο ρόλο που παίζουν σήμερα πληροφοριοδότες από το εσωτερικό κρατικών υπηρεσιών (whistleblowers), όπως οι *Σνόουιτεν* και *Μάνινγκ*. Απέναντι στις αποκαλύψεις τους, οι κυβερνήσεις απαντούν με σκληρές δίωξεις, αμφισβήτηση ελευθεριών του Τύπου και περιορισμό δικαιωμάτων των πολιτών. Παράλληλα, η τεχνολογική δυνατότητα συλλογής και επεξεργασίας τεράστιου

όγκου δεδομένων -όχι μόνο από το κράτος, αλλά και από εμπορικές εταιρείες- δημιουργεί πλέον την ανάγκη θέσπισης νέων ρυθμίσεων προστασίας της ιδιωτικότητας και τροφοδοτεί νέες διεκδικήσεις.

Κατά την έναρξη της εκδήλωσης προβλήθηκε σύντομο βίντεο με τίτλο «Why care about the NSA?», σχετικά με τις παρακολουθήσεις των ιδιωτικών επικοινωνιών των πολιτών και τη συλλογή των προσωπικών τους δεδομένων. Το βίντεο μεταφράστηκε και υποτιτλίστηκε με πρωτοβουλία του Ινστιτούτου.

Ως βασικοί άξονες της συζήτησης τέθηκαν οι διαστάσεις που παίρνει το παγκόσμιο πανοπτικόν, το πώς μπορούν οι κοινωνίες να προστατευθούν από αυτό, αλλά και την προσέγγιση των σχετικών προσπαθειών από αριστερή σκοπιά. Ειδικότερα ο *Γ. Παπανικολάου* (P2P Foundation, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο) παρουσίασε ένα συνοπτικό ιστορικό των πυκνών εξελίξεων των τελευταίων χρόνων σε σχέση με το φαινόμενο του wistblowing και των επιπτώσεων που είχαν οι σχετιζόμενες αποκαλύψεις σε διεθνές επίπεδο. Στη συνέχεια παρουσίασε τις ψηφιακές τεχνολογίες που επιτρέπουν τη συλλογή και αποθήκευση των ψηφιακών δεδομένων των χρηστών, αλλά και τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαμε να προστατευτούμε. Εκτεταμένη αναφορά έγινε στο ανοιχτό και στο ελεύθερο λογισμικό, καθώς και σε σχετικά κινήματα που έχουν

αναδυθεί. Η ομότιμη παραγωγή και οι οικονομικές δυνατότητες που δίνει, στα πλαίσια αναζήτησης εναλλακτικών αναπτυξιακών μοντέλων, αποτέλεσαν κεντρικό άξονα της παρουσίασης. Σημείωσε δε ότι υπάρχουν ιδρύματα που δουλεύουν συστηματικά και με επάρκεια αυτά τα ζητήματα εδώ και χρόνια. Έχουν συγκεκριμένα αντίληψη για τα δικαιώματα και τη δημοκρατία, όπως και για τον τρόπο οργάνωσης και λήψης αποφάσεων. Την ίδια στιγμή, βρέθηκαν στο πλευρό κινημάτων όπως το Occupy παρέχοντας συχνά και τις τεχνολογικές υποδομές τους ως βάση συντονισμού των ακτιβιστών. Η Αριστερά τώρα ανιχνεύει τη σχέση της με αυτά τα κινήματα, με ελπιδοφόρες, ελπίζουμε, προοπτικές.

Η *Α. Καρατζογιάννη*, καθηγήτρια στο πανεπιστήμιο του Χαλ (Μ. Βρετανία) με ειδίκευση στο cyber conflict, παρενέβη στη συζήτηση μέσω ίντερνετ. Ενημέρωσε το κοινό για τη συζήτηση που γίνεται στον Αγγλοσαξονικό κόσμο (ΗΠΑ, Αυστραλία, Βρετανία) γύρω από το θέμα και την απογοήτευση που δημιούργησαν οι ισχνές και αμφίβολές εξαγγελίες Ομπάμα για περιορισμό της δράσης των μυστικών υπηρεσιών. Επεσήμανε ότι η συζήτηση δομείται εσκεμμένα γύρω από το δίπολο ασφάλεια – ελευθερία και αντιπρότεινε την ασφάλεια με κριτήριο την αλληλεγγύη και το συλλογικό όφελος. Αναφέρθηκε στην ιδιαίτερη ισορροπία δυνάμεων που αναπτύσσεται μεταξύ κρατών μέσω των μυστικών τους υπηρεσιών και πολυεθνικών εται-

ρειών και κατέστησε σαφές ότι σε αυτή την αγορά το προϊόν είμαστε εμείς.

Ο Α. Καρίτζης, διδάκτωρ Φιλοσοφίας και μέλος της Πολιτικής Γραμματείας του ΣΥΡΙΖΑ, επιχείρησε να θέσει τις βάσεις μέσα στις οποίες μπορεί να πλαισιώσει η Αριστερά μια παρέμβαση σε αυτό τον τομέα. Διευκρίνισε ότι αν και ο συγκεκριμένος τομέας προσφέρεται για μία συμμαχία των αριστερών και φιλελεύθερων δυνάμεων, αυτό που διαφοροποιεί τις δύο προσεγγίσεις είναι ότι για την αριστερά σημασία δεν έχει μόνο η προστασία της ιδιωτικότητας, αλλά και η υπεράσπιση του δικαιώματος να έχουμε λόγο για τον τρόπο που ρυθμίζεται το σχετικό πλαίσιο. Η ανάγκη ρύθμισης με σκοπό την προστασία των ελευθεριών και των δικαιωμάτων, αλλά και η αλληλεγγύη σε όσους αντιστέκονται αναγνωρίζονται ως βασικοί άξονες στους οποίους πρέπει να εστιάσουμε. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Καρίτζης εξέθεσε μια σειρά παρεμβάσεων που συζητιούνται σήμερα στο εσωτερικό του ΣΥΡΙΖΑ και αφορούν την οργάνωση της δημόσιας διοίκησης, την κατοχύρωση των άυλων κοινών αγαθών και την προστασία της ιδιωτικότητας. Κεντρικό στοιχείο του προβληματισμού του ΣΥΡΙΖΑ είναι ο μετασχηματισμός των τεχνολογιών επιτήρησης σε περιβάλλοντα συμμετοχής και ενίσχυσης του δημοκρατικού ελέγχου.

Κοινή συνισταμένη αποτέλεσε η διαπίστωση ότι η αντιμετώπιση της πληροφορίας και των δικτύων ως κοινών αγαθών και όχι ως εμπο-

ρευμάτων, συνιστά προϋπόθεση για την προστασία των ψηφιακών δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Δ.Κ.-Κ.

Το *Ινστιτούτο Νίκος Πουλιαντζάς* συνδιαμορφώνει κάθε χρόνο το πρόγραμμα εργασίας του δικτύου transform! europe. Τα τελευταία τρία χρόνια, οι δραστηριότητες του δικτύου έχουν επικεντρωθεί σε δύο βασικά προγράμματα: *Κρίση στην Ευρώπη- Κρίση της Ευρώπης* και *Στρατηγικές προοπτικές της ριζοσπαστικής Αριστεράς στην Ευρώπη*. Στη βάση αυτή διοργανώνονται, σχεδόν κάθε μήνα, σεμινάρια, συνέδρια, εργαστήρια και συζητήσεις με σκοπό την πολύπλευρη προσέγγιση, αφ' ενός της δομικής καπιταλιστικής κρίσης και αφ'ετέρου της στρατηγικής των κομμάτων της ευρωπαϊκής Αριστεράς. Επιπλέον, από το 2013 το *Ινστιτούτο* συμμετέχει σε συνεργασία με άλλους ευρωπαϊκούς φορείς στο σχεδιασμό και την υλοποίηση του ερευνητικού προγράμματος για το διεθνές πρόβλημα της υπερχρέωσης: «Το πρόβλημα υπερχρέωσης των χωρών του Νότου και οι κοινωνικές επιπτώσεις από τις πολιτικές δημοσιονομικής προσαρμογής του ΔΝΤ και της ΕΕ». Η ενότητα του Ενημερωτικού Δελτίου *Προγράμματα του Ινστιτούτου* έχει σκοπό να ενημερώνει για τις κυριότερες επεξεργασίες που γίνονται στο πλαίσιο των προγραμμάτων αυτών δημοσιεύοντας διάφορα κείμενα και διακινώντας ενδιαφέρουσες ιδέες που αναπτύσσονται στο χώρο της ευρωπαϊκής Αριστεράς.

Στρατηγικές προοπτικές της ριζοσπαστικής αριστεράς στην Ευρώπη

Πρακτικές εκδημοκρατισμού του κράτους: η περίπτωση της αστυνομίας

Στο πλαίσιο του μόνιμου ερευνητικού προγράμματος του δικτύου transform! σχετικά με τις στρατηγικές προοπτικές της ριζοσπαστικής αριστεράς στην Ευρώπη αποφασίσθηκε κατά το 2014 η έρευνα να εστιάσει στη μελέτη διάφορων πρακτικών εκδημοκρατισμού του κράτους. Στην κατεύθυνση αυτή δημοσιεύθηκε και εκδήλωση ενδιαφέροντος για τη συγγραφή ερευνητικού δοκιμίου γύρω στις 20.000 λέξεις υπό τον τίτλο: «Democratizing the State Apparatus: The Case of the Police». Οι προτάσεις που εστάλησαν βρίσκονται σε φάση αξιολόγησης και τα αποτελέσματα πρόκειται να ανακοινωθούν τις επόμενες μέρες.

Στη συνέχεια παρατίθεται ένα μέ-

ρος από την πρόσκληση ενδιαφέροντος που περιγράφει σε αδρές γραμμές τη λογική και τους άξονες στους οποίους θα βασιστεί το δοκίμιο.

Οι τρόποι αντιμετώπισης των διάφορων τμημάτων του νεοφιλελεύθερου αυταρχικού κρατικού μηχανισμού βρίσκεται ή θα έπρεπε να βρίσκεται στο κέντρο των συζητήσεων όλων των αριστερών κομμάτων στην Ευρώπη, όταν αυτά καταστρώνουν την πολιτική στρατηγική τους για τον κοινωνικό μετασχηματισμό και την κοινωνική χειραφέτηση. Κάνεις και καμία δεν πρόκειται να αμφισβητήσει ότι η αστυνομία αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες αυτού του μηχανισμού, τον οποίο οι κυβερνήσεις χρησιμοποιούν ως ασπίδα προστασίας απέναντι σε όλους εκείνους που επιθυμούν την αλλαγή της υφιστάμενης νεοφιλελεύθερης τάξης πραγμάτων στην Ευρώπη. Η διαπραγμάτευση του παραπάνω προβλήματος αποτελεί ένα πολύ δύσκολο καθήκον για τις δυνάμεις της Αριστεράς, καθώς ο επισήμως διακηρυγμένος στόχος της Αστυνομίας- ήτοι

η προστασία της ασφάλειας όλων των ανθρώπων που ζουν και δραστηριοποιούνται σε μία χώρα- λογίζεται, ορθά, ως ένα «δημοκρατικό δικαίωμα», ένα «κοινό αγαθό»,

το οποίο χρίζει σεβασμού από αυτούς επιθυμούν να αλλάξουν την κοινωνία.

Σε αυτό το πλαίσιο, το δοκίμιο θα κληθεί να περιγράψει προτάσεις που θα επιδιώκουν όχι τη συντριβή, αλλά τον μετασχηματισμό της αστυνομίας, υπό το φώς των «βέλτιστων πρακτικών» τις οποίες μπορεί κανείς να αντλήσει μελετώντας τις δημοκρατικές δομές και συμπεριφορές των αστυνομικών δυνάμεων σε διάφορες χώρες της Ευρώπης και αλλού. Με άλλα λόγια μία κριτική μελέτη που εδράζεται στις συγκριτικές εμπειρίες του παρελθόντος και του παρόντος καθώς επίσης και στις προτάσεις που θα καταθέσει ο συγγραφέας.

Στη βάση των παραπάνω, η δομή του ερευνητικού δοκιμίου θα βασίζεται πάνω σε τρεις άξονες:

- 1) Παραδείγματα οργάνωσης αστυνομικών δυνάμεων
- 2) Συγκεκριμενοποίηση των στόχων που επιδιώκονται στο πλαίσιο των διαφορετικών οργανωτικών παραδειγμάτων
- 3) Μορφές δημοκρατικού ελέγχου της Αστυνομίας

Πιο συγκεκριμένα, ορισμένα από τα ερωτήματα στα οποία ο συγγραφέας θα κληθεί να απαντήσει είναι:

- Ποια είναι τα πιο κοινά χαρακτηριστικά που απαντώνται στις διάφορες αστυνομίες;

- Αντιστοιχούν τα διαφορετικά μοντέλα σε διαφορετικές πολιτικές λογικές; Αν ναι ποια είναι εκείνα τα στοιχεία που στοιχειοθετούν τη νεοφιλελεύθερη εκδοχή περί Νόμου και Τάξης και σε πιο βαθμό δύναται η τελευταία να εξισορροπηθεί από προοδευτικές πρωτοβουλίες;

- Ποιες είναι οι συγκεκριμένες πολιτικές μέσα από τις οποίες η αστυνομία αντιμετωπίζει το οργανωμένο έγκλημα;

- Ποιες είναι οι σχέσεις των αστυνομικών δυνάμεων με οργανώσεις της Άκρας Δεξιάς και πώς αυτές μπορούν να αντιμετωπιστούν;

- Ποια είναι η βέλτιστη πρακτική για να παρεμποδιστεί ο σχηματισμός συνασπισμών συνέργειας (advocacy coalitions), οι οποίοι καταφέρονται εναντίον του δη-

μοκρατικού τρόπου λειτουργίας του σώματος;

- Ποια είναι τα διαφορετικά μοντέλα δημοκρατικού ελέγχου της αστυνομίας και πώς αυτά μπορούν να εφαρμοστούν δίχως να παρεμποδιστεί η λειτουργία της τελευταίας.

2η έρευνα για το δημογραφικό και πολιτικό προφίλ των συνέδρων του ΚΕΑ

Ξεκίνησε η επεξεργασία των στοιχείων από τη 2η έρευνα που πραγματοποιήθηκε το Δεκέμβριο στο συνέδριο του ΚΕΑ

Στις 12-15 Δεκεμβρίου πραγματοποιήθηκε στη Μαδρίτη το 4ο συνέδριο του Κόμματος της Ευρωπαϊκής Αριστεράς. Το Transform! σε συνεργασία με το ΙΝΠ πραγματοποίησε δειγματοληπτική έρευνα με αντικείμενο το δημογραφικό και πολιτικό προφίλ των συνέδρων του ΚΕΑ. Πρόκειται για τη δεύτερη έρευνα αυτού του τύπου που πραγματοποιεί το transform και το ΙΝΠ σε συνέδριο του ΚΕΑ. Η έκθεση με τα αποτελέσματα της προηγούμενης έρευνας που είχε διεξαχθεί το Δεκέμβριο του 2010 στο Παρίσι είναι διαθέσιμα στις ιστοσελίδες του [transform!](#) και του [ΙΝΠ](#).

Ένας από τους βασικούς στόχους της επανάληψης της έρευνας είναι η δημιουργία χρονοσειρών από τα δεδομένα που συλλέγονται και ως εκ τούτου το ερωτηματολόγιο δεν είχε

εκτενείς αλλαγές σε σχέση με εκείνο της προηγούμενης έρευνας. Οι αλλαγές περιορίζονταν σε διορθώσεις ερωτήσεων που τα προηγούμενα αποτελέσματα έδειξαν ότι είχαν κάποια προβλήματα, πραγματολογικές διορθώσεις και προσθήκες ερωτήσεων είτε σχετικά με την εξέλιξη της διαχείρισης της οικονομικής κρίσης είτε με τις ευρωεκλογές.

Με βάση τα ερωτηματολόγια που συνελέγησαν και μετά την απόρριψη κάποιων από αυτά στη διαδικασία του λογικού ελέγχου το τελικό δείγμα αγγίζει, όπως και την προηγούμενη φορά, περίπου το 60% του συνόλου των συνέδρων που παρakoλούθησαν το συνέδριο.

Η εισαγωγή των στοιχείων έχει ήδη ξεκινήσει και πρόκειται να ολοκληρωθεί μέσα στην επόμενη εβδομάδα, ενώ η έκθεση με τα πρώτα αποτελέσματα θα είναι έτοιμη στα τέλη Φεβρουαρίου.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

ΣΕΙΡΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΙΝΠ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΣΚΙ

Το Ινστιτούτο Νίκος Πουланτζάς και τα Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας, με αφορμή την συμπλήρωση 100 χρόνων από την έναρξη του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου αναγγέλουν την πραγματοποίηση σειράς εκδηλώσεων υπό τον τίτλο:

ΓΙΑΤΙ ΑΛΛΑΖΕΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ;

Η Αριστερά στον 20ο αιώνα: Στρατηγικές επιλογές και ιστορικές συγκυρίες

Η πρώτη ενότητα θα περιλαμβάνει τις παρακάτω πέντε εκδηλώσεις, με ημερομηνία έναρξης την Τετάρτη 29 Ιανουαρίου 2014.

ΠΡΩΤΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος: Η αφετηρία ενός νέου κόσμου

Τετάρτη, 29 Ιανουαρίου

Το εθνικό ζήτημα στην ευρωπαϊκή Αριστερά και ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος: Ο Λένιν, η Ρόζα, οι αυστρομαρξιστές και ο Στάλιν

Ομιλητής:

Βάλτερ Μπάγερ, δρ. Πανεπιστημίου Βιέννης, συντονιστής του δικτύου transform!

Σχολιάζει ο *Γρηγόρης Ανανιάδης*, αναπληρωτής καθηγητής πολιτικής θεωρίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Τετάρτη, 12 Φεβρουαρίου

Ο Πόλεμος και το τέλος του παλιού κόσμου

Ομιλητές:

Σία Αναγνωστοπούλου, αναπληρώτρια καθηγήτρια Ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Τάσος Σακελαρόπουλος, ιστορικός, υπεύθυνος Ιστορικού Αρχείου Μουσείου Μπενάκη

Τετάρτη, 19 Φεβρουαρίου

Στον απόηχο της Οκτωβριανής Επανάστασης: η διάσπαση του σοσιαλιστικού κινήματος

Ομιλητές:

Ιωάννα Παπαθανασίου, ιστορικός, ΑΣΚΙ, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών

Ηλίας Νικολακόπουλος, καθηγήτης κοινωνικής θεωρίας και κοινωνιολογίας, ΕΚΠΑ

Τετάρτη, 12 Μαρτίου

Ο Εθνικός Διχασμός: πολιτικές διαστάσεις και κοινωνικές προεκτάσεις

Ομιλητές:

Προκόπης Παπαστράτης, ομότιμος καθηγητής ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Δέσποινα Παπαδημητρίου, επίκουρη καθηγήτρια ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Τετάρτη, 26 Μαρτίου

Η ελληνική Αριστερά στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο: από τους πρωτοσιαλιστές, στο μικρασιατικό μέτωπο

Ομιλητές:

Κώστας Παλούκης, υποψήφιος δρ. ιστορίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Μιχάλης Λυμπεράτος, δρ. ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Η πρώτη εκδήλωση (Τετάρτη 29 Ιανουαρίου) θα πραγματοποιηθεί στις 19:00, στο Κτήριο της Νομικής Σχολής, αμφιθέατρο Παπαρηγοπούλου (Κτήριο Μ.Θ.Ε., Σόλωνος 57, 1ος όροφος).

Θα υπάρχει διερμηνεία.

Για τον χώρο πραγματοποίησης των επόμενων εκδηλώσεων, θα υπάρξει νεότερη ενημέρωση.

Από το Δεκέμβριο του 2011, το Ενημερωτικό Δελτίο του Ινστιτούτου Νίκος Πουλιαντζάς φιλοξενεί την ενότητα *Ειδήσεις από την Ευρωπαϊκή Αριστερά*. Στην ενότητα αυτή περιλαμβάνονται νέα και ανακοινώσεις που αφορούν τη δραστηριότητα του Κόμματος Ευρωπαϊκής Αριστεράς (ΚΕΑ) και των κομμάτων-μελών της. Τα νέα (κατα)γράφει ο Γιάννης Μπουρνούς, μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής του ΚΕΑ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2014

4ο Συνέδριο του Κόμματος της Ευρωπαϊκής Αριστεράς: Αλλάζουμε την Ευρώπη!

Μαδρίτη, 13-15, Δεκεμβρίου

Με κεντρικό σύνθημα το “Αλλάζουμε την Ευρώπη” διοργανώθηκε στη Μαδρίτη, στις 13-15 Δεκεμβρίου, το 4ο Συνέδριο του Κόμματος Ευρωπαϊκής Αριστεράς (ΚΕΑ), υπό την αιγίδα των τριών ισπανικών κομμάτων-μελών του ΚΕΑ, της Ενωμένης Αριστεράς, του Κομμουνιστικού Κόμματος και της Ενωμένης & Εναλλακτικής Αριστεράς Καταλωνίας.

Στο τριήμερο συνέδριο πήραν μέρος 300 συνέδριοι, που εκπροσώπησαν τα 26 κόμματα-μέλη και τα 7 κόμματα-παρατηρητές του ΚΕΑ, καθώς και δεκάδες προσκεκλημένοι εκπρόσωποι της παγκόσμιας Αριστεράς, των ευρωπαϊκών συνδικάτων και κινημάτων, καθώς και κυβερνήσεων της Λατινικής Αμερικής. Ξεχωριστές παρουσίες μεταξύ των διεθνών προσκεκλημένων, ο Αντιπρόεδρος της Βολιβίας, *Αλβάρο Γκαρσία Λινέρα*, ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας Συνδικάτων (ETUC), *Ιγνάσιο Φερνάντεζ Τόχο*, καθώς και η

Γενική Γραμματέας της ETUC, *Μπερναντέτ Σεγκολέν*.

Βασικό πρόταγμα του Συνεδρίου η ανάδειξη του ΚΕΑ σε πρωταγωνιστική δύναμη των πολιτικών αγώνων στην Ευρώπη ενάντια στη στρατηγική της λιτότητας και τον αντιδημοκρατικό αυταρχισμό, μέσω της συγκρότησης ενός ευρύτατου, ενωτικού, αντινεοφιλελεύθερου μετώπου, που θα επιχειρήσει με δυναμισμό να αλλάξει ριζικά τους συσχετισμούς δύναμης και να προωθήσει το στρατηγικό μας σχέδιο για την επανίδρυση της Ευρώπης.

Για τις δυνάμεις του ΚΕΑ, μια τέτοια επανίδρυση δεν μπορεί παρά να βασίζεται στο σεβασμό της δημοκρατίας και της λαϊκής κυριαρχίας, καθώς και στην εφαρμογή ενός προγράμματος κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής προόδου, που προαπαιτεί τη ρήξη με την υπάρχουσα, νεοφιλελεύθερη αρχιτεκτονική της Ε.Ε.

Το 4ο Συνέδριο του ΚΕΑ ενέκρινε τρεις κεντρικές πολιτικές πρωτοβουλίες για την επόμενη περίοδο:

1) Την έναρξη πανευρωπαϊκής εκστρατείας κατά της σχεδιαζόμενης Διατλαντικής Συμφωνίας Ελεύθερου Εμπορίου μεταξύ Ε.Ε. και ΗΠΑ.

2) Τη διοργάνωση ειδικής Συνό-

δου για την κρίση χρέους, που θα γίνει τον προσεχή Μάρτιο στις Βρυξέλλες. Στο Κείμενο Θέσεων του το ΚΕΑ, έχοντας υιοθετήσει τη θέση του ΣΥΡΙΖΑ, μιλά για την ανάγκη διαγραφής μεγάλου μέρους των δημοσίων χρεών και ριζικής βελτίωσης των όρων αποπληρωμής των υπολοίπων χρεών, μέσω της θέσπισης ρήτρας ανάπτυξης κ.α.

3) Τη διοργάνωση, σε ετήσια βάση, ενός Ευρωπαϊκού Φόρουμ για την ανάδειξη εναλλακτικών προτάσεων. Στόχος του ΚΕΑ είναι το φόρουμ αυτό να αποτελέσει ένα νέο πολιτικό χώρο, ανοικτό σε όλες τις πολιτικές, κοινωνικές και συνδικαλιστικές δυνάμεις που επιθυμούν να συνεργαστούν με την Ευρωπαϊκή Αριστερά στην κατεύθυνση της ανατροπής της στρατηγικής του νεοφιλελευθερισμού. Το πρώτο τέτοιο Φόρουμ προγραμματίζεται για το φθινόπωρο του 2014.

Το 4ο Συνέδριο του ΚΕΑ κορυφώθηκε με τις διαδικασίες εκλογής του νέου Προεδρείου του κόμματος, καθώς και τη διαδικασία έγκρισης της πρότασης για κατάθεση υποψηφιότητας της Ευρωπαϊκής Αριστεράς για την Προεδρεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το νέο συλλογικό Προεδρείο που θα ηγηθεί του ΚΕΑ την προσεχή τριετία, αποτελείται από τον

επανεκλεγέντα Πρόεδρο, *Πιέρ Λοράν* (Εθνικό Γραμματέα του Γαλλικού Κομμουνιστικού Κόμματος), τους Αντιπροέδρους *Αλέξη Τσίπρα* (ΣΥΡΙΖΑ, Ελλάδα), *Μαρίζα Ματίας* (Μπλόκο της Αριστεράς, Πορτογαλία), *Μαϊτέ Μόλα* (Κομμουνιστικό Κόμμα Ισπανίας) και *Μαργαρίτα Μίλεβα* (Βουλγαρική Αριστερά), καθώς και τον επίσης επανεκλεγέντα Οικονομικό Υπεύθυνο, *Ντίτερ Ντεμ* (Die Linke, Γερμανία).

Ως προς την πρόταση για την υποβολή υποψηφιότητας του ΚΕΑ για την Προεδρεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το Σώμα των συνέδρων απεφάνθη σε δύο ψηφοφορίες: Στην πρώτη επικύρωσε με 79,6% την πρόταση υποβολής υποψηφιότητας και στη δεύτερη ανέδειξε με 84,1% τον *Αλέξη Τσίπρα* σε υποψήφιο της Ευρωπαϊκής Αριστεράς.

Πέραν του Κειμένου Θέσεων του 4ου Συνεδρίου, που εγκρίθηκε με ποσοστό 93%, οι σύνεδροι ενέκριναν ως βάση συζήτησης για την αμέσως επόμενη περίοδο το Σχέδιο Πολιτικής Διακήρυξης του ΚΕΑ για τις Ευρωεκλογές του προσεχούς Μαΐου, η συγγραφή του οποίου αναμένεται να ολοκληρωθεί άμεσα. Επίσης, στο πλαίσιο του 4ου Συνεδρίου εγκρίθηκε μια σειρά από θεματικά ψηφίσματα, που εμπλουτίζουν τον βασικό κορμό θέσεων του ΚΕΑ και θα χρησιμοποιηθούν ως συμπληρωματικό υλικό στις πολύμορφες δραστηριότητες του κόμματος.

Αμέσως μετά τη λήξη των εργασιών του 4ου Συνεδρίου, συγκροτήθηκε σε σώμα η νέα Εκτελεστική Επιτροπή του ΚΕΑ, στην οποία η Κ.Ε. του ΣΥΡΙΖΑ, στην τελευταία της σύνοδο της 8ης Δεκεμβρί-

ου, εξέλεξε ως εκπροσώπους του ΣΥΡΙΖΑ το Γιάννη Μπουρνού και τη Νατάσα Θεοδωρακοπούλου, μέλη της Κ.Ε.

Περισσότερα:

Φωτογραφίες από το 4ο Συνέδριο του ΚΕΑ.

Το **Βίντεο** που προβλήθηκε στο κλείσιμο του Συνεδρίου.

Συνάντηση κομμάτων της νέας Αριστεράς στην Ολλανδία

Στη διήμερη συνάντηση αριστερών κόμματος, που διοργανώθηκε από το Σοσιαλιστικό Κόμμα Ολλανδίας στην πόλη Άμερφορτ, στις 18-19 Ιανουαρίου, συμμετείχαν 13 αριστερά κόμματα από 9 χώρες-μέλη της Ε.Ε. και 3 χώρες εκτός Ε.Ε.

Η πλούσια ατζέντα της διήμερης συνάντησης περιελάμβανε ιδιαίτερα κρίσιμα ζητήματα:

- Συνέπειες της οικονομικής κρίσης σε κάθε χώρα και προτάσεις της Αριστεράς για έξοδο από την κρίση
- Θέσεις της Αριστεράς για την οικονομική και πολιτική ενοποίηση της Ε.Ε.
- Επιδράσεις της κρίσης στο πολιτικό σκηνικό και τη δημοκρατία σε κάθε χώρα.
- Οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές Ιδιαιτερότητες σε κάθε χώρα.
- Στρατηγικές των αριστερών κομμάτων εν όψει Ευρωεκλογών.
- Εμπειρίες από τη συμμετοχή της Αριστεράς στην κυβέρνηση.

Στην τελευταία αυτή θεματική συζήτηση, αφού παρουσιάστηκαν εμπειρίες από τη συμμετοχή αριστερών κομμάτων σε εθνικές κυβερνήσεις σε μια σειρά από χώρες (Κύπρος, Φινλανδία, Δανία, Ισλανδία, Νορβηγία, Νήσοι Φερόε) έγινε ειδική παρουσίαση της

στρατηγικής και των προγραμματικών προτεραιοτήτων του ΣΥΡΙΖΑ για την ανάληψη της κυβερνητικής ευθύνης στην Ελλάδα.

Η διήμερη συνάντηση κορυφώθηκε με δημόσια εκδήλωση, που διοργανώθηκε το Σάββατο 18/1 στα κεντρικά γραφεία του Σοσιαλιστικού Κόμματος, με ομιλητή τον *Αλέξη Τσίπρα* και θέμα «Δημοκρατία, οικονομία και κοινωνία».

Στη διήμερη συνάντηση, πέραν του *Αλέξη Τσίπρα*, συμμετείχαν μεταξύ άλλων:

- Ο Πρόεδρος του Σοσιαλιστικού Κόμματος Ολλανδίας, *Εμίλ Ρόμερ* (επικεφαλής πολυμελούς αντιπροσωπίας βουλευτών και του Ευρωβουλευτή του κόμματός)

- Ο Υπουργός Πολιτισμού, Αθλητισμού & Ισότητας της Φινλανδίας και Πρόεδρος του κόμματος «Αριστερή Συμμαχία», *Πάαβο Αριμάακι*

- Η πρώην Υπουργός Παιδείας, Επιστήμης και Πολιτισμού της Ισλανδίας και νυν βουλευτής και Πρόεδρος του κόμματος «Κοκκινο-Πράσινο Κίνημα», *Κατρίν Γιακομπαντότιρ*

- Ο πρώην Υπουργός Οικονομικών της Ισλανδίας και νυν βουλευτής του κόμματος «Κόκκινο-Πράσινο Κίνημα», *Στέινγκριμούρ Σίγκφουσον*

- Η Συμπρόεδρος του Αριστερού Κόμματος Γερμανίας, *Κάτια Κίπινγκ*

- Η Ευρωβουλευτής του Αριστερού Κόμματος Γερμανίας

και Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Ενωτικής Ευρωπαϊκής Αριστεράς / Βορειοευρωπαϊκής Πράσινης Αριστεράς (GUE/NGL) στο Ευρωκοινοβούλιο, *Γκάμπι Τσίμερ*

- Η Ευρωβουλευτής του Αριστερού Κόμματος Γερμανίας, *Κορνέλια Έρνστ*

- Το μέλος του Πολιτικού Γραφείου και της Γραμματείας του ΑΚΕΛ (Κύπρος), *Γιώργος Λουκαΐδης*

- Ο Πρόεδρος του Αριστερού Κόμματος Σουηδίας και βουλευτής, *Γιόνας Σγιόστεντ*

- Ο βουλευτής της Κοκκινοπράσινης Συμμαχίας Δανίας, κ. *Νικολάι Βιλούμσεν*

- Η πρώην Υπουργός Βιομηχανίας των Νήσων Φερόε και νυν βουλευτής του Κόμματος Ανεξαρτησίας, *Μπιγιόρτ Σάμουελσεν*

- Η Γραμματέας του Σοσιαλιστικού Αριστερού Κόμματος Νορβηγίας, *Σίλιε Σάι Τβέινταλ*

- Ο επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Τμήματος του Σιν Φέιν (Ιρλανδία), *Σον Όλιβερ*

Η ελληνική αποστολή αποτελούνταν από τον Πρόεδρο του ΣΥΡΙΖΑ και Αντιπρόεδρο του ΚΕΑ, *Αλέξη Τσίπρα*, το μέλος της Κ.Ε. του ΣΥΡΙΖΑ και της Εκτελεστικής Επιτροπής του ΚΕΑ, *Γιάννη Μπουρνού* και τη *Δανάη Μπαδογιάννη* από το γραφείο Προέδρου.

Περισσότερα:

[Εκτενές ρεπορτάζ](#), [βίντεο](#) και [φωτογραφίες](#).

Ιταλία: Η υποψηφιότητα Τσίπρα ενώνει την ευρύτερη Αριστερά!

Μετά από χρόνια διασπάσεων και έντονων εσωτερικών προβλημάτων, ένα σημαντικό τμήμα της ιταλικής Αριστεράς συζητά ξανά για την αναγκαιότητα της ενότητας. Μιας ενότητας που φαίνεται να οικοδομείται στο δρόμο για τις Ευρωκλογές του Μαΐου, με κεντρικό σημείο αναφοράς την υποψηφιότητα Τσίπρα για την Προεδρία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το εγχείρημα ξεκίνησε μέσα από τη δημόσια έκκληση Ιταλών διανοουμένων υπέρ της υποψηφιότητας Τσίπρα, που δημοσεύτηκε στην εφημερίδα La Repubblica και καλούσε στη συγκρότηση ενός ενωτικού ψηφοδελτίου στην Ιταλία, ανοιχτού σε όλες τις δυνάμεις που στηρίζουν την υποψηφιότητα Τσίπρα. Η Κομμουνιστική Επανάδρυση (ιδρυτικό μέλος του ΚΕΑ) έσπευσε να αγκαλιάσει την πρωτοβουλία, ενώ η έκπληξη των ημερών ήλθε στο συνέδριο του κόμματος «Αριστερά, Οικολογία, Ελευθερία» (SEL) του *Νίκι Βέντολα*, όπου η βάση του κόμματος κατάφερε να ανατρέψει τους σχεδιασμούς της ηγεσίας και να επικυρώσει με ευρύτατη πλειοψηφία τη στήριξη Τσίπρα, παρότι επιφανή στελέχη της SEL είχαν εδώ και καιρό μιλήσει και αρθρογραφήσει υπέρ της υποψηφιότητας του Γερμανού σοσιαλδημοκράτη *Μάρτιν Σουλτς*!

Μετά και από αυτή την εξέλιξη, η συγκρότηση του ενωτικού αριστερού ψηφοδελτίου στην Ιταλία

προχωρά με γοργούς ρυθμούς και αναμένεται εντός του πρώτου δεκαημέρου του Φεβρουαρίου η δημόσια παρουσίασή του σε εκδήλωση στη Ρώμη, παρόντος και του *Αλέξη Τσίπρα*.

Περισσότερα:

Έκκληση Ιταλών διανοούμενων.

Ανταπόκριση Κομμουνιστικής Επανάδρυσης.

Ρεπορτάζ στο Left.gr.

Για να μαθαίνετε τα νέα του Ινστιτούτου Νίκος Πουланτζάς εγγραφείτε στο μηνιαίο ενημερωτικό δελτίο στέλνοντας μήνυμα στην ηλεκτρονική διεύθυνση :

info@poulantzas.gr